

náš vidiek

časopis Vidieckeho parlamentu na Slovensku

2/2011

štvrtročník
ročník VIII.

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

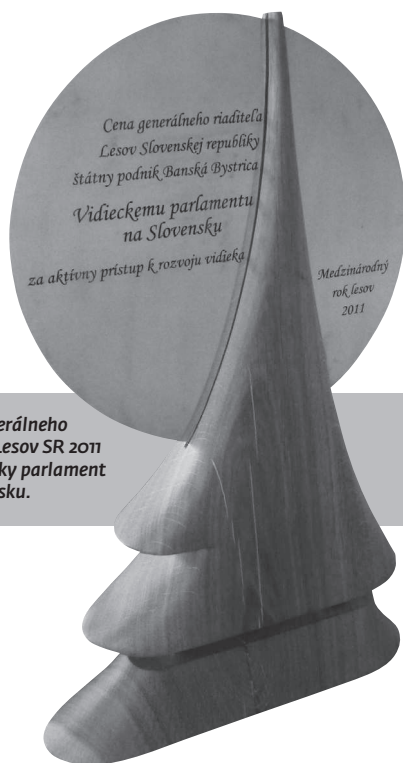
- Projekt „Šanca pre vidiek“
– proti diskriminácií
- Súťaž „Líderka roka 2011“
- Súťaž „Dedina roka 2011“

a mnoho iného o aktivitách a vyhlídkach nášho vidieka

Obsah

- 4 Šanca pre vidiek
- 8 Ženy – líderky
- 15 Čo všetko sa skrýva za slovom diskriminácia?
- 16 Najsilnejší je ten, kto premôže sám seba
- 20 Predaj z dvora – O nás bez nás?
- 21 Podporili kompostovanie v Liptovskom Mikuláši
- 22 Mediácia
- 25 Poďakovanie za 10 rokov práce
- 26 Predstavujem občianske združenie „Svätý Gorazd“
- 27 I. ročník Jarného festivalu umenia
handicapovaných umelcov a detí SR
- 28 Žilina je súčasťou projektu Magna Via
- 29 Priority nešťátnych lesov
- 32 Niekoľko úvah týkajúcich sa konzumácie
kozieho mlieka
- 34 Stará mama varí a pečie
- 36 Dedina roka 2011
- 37 Projekt „Rozvoj ľudských zdrojov Občianskeho
združenia VIPA“
- 38 Súťaž Vidiecka žena roka – „Líderka roka 2011“

**Cena Generálneho
riaditeľa Lesov SR 2011
pre Vidiecky parlament
na Slovensku.**

2

náš vidiek

Vydavateľ:

Občianske združenie
Vidiecky parlament na Slovensku

Vychádza pre vnútornú potrebu
organizácie

Náklad: 1000 ks

Uzávierka nasledujúceho čísla:

30. augusta 2011

Redakcia:

Mária Behanovská

Grafická úprava a ilustrácie:

Ing. arch. Pavol Borodovčák

Tlačiareň:

Róbert Jurových – NIKARA, Krupina

Neprešlo jazykovou úpravou.

Foto na titulnej strane:

Čerstvo pokosené; autor Ing. arch.
Pavol Borodovčák

Foto na druhej strane:

Cena Lesov SR; autorka Mária
Behanovská

Foto na zadnej strane obálky:

Jarná predzáhradka; autor Ing. arch.
Pavol Borodovčák

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA SLOVENSKU**

Kontakt:

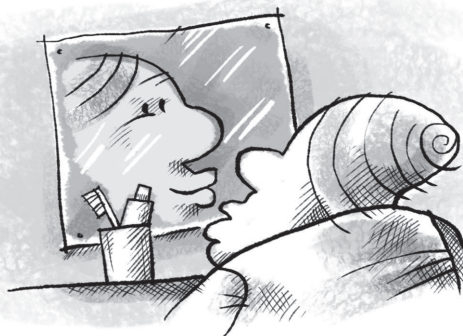
Kapitulská 13
974 01 Banská Bystrica

tel.: 048/415 20 22

mobil: 0915 446 538

e-mail: vipa@vipa.sk

www.vipa.sk

„Najväčším umením je byť človekom“

Nezabudli sme na základné hodnoty nášho života na tejto zemi? Kedy – čo – kde hovoríme a robíme ?

V tomto čísle sa dočítate aj o projekte Šanca pre vidiek podporeného z úradu vlády.

Jubilejný ročník Deň vidieka 2011 má motto „Najväčším umením je byť človekom“, a naším cieľom je i počas tohto dňa viesť dialóg so zákonodarcami i ďalšími predstaviteľmi verejnej a štátnej správy o potrebách, problémoch slovenského vidieka a možnostiach riešenia ale aj o potenciáli, ktorý vidiek ponúka na prospech rozvoja Slovenska.

Súčasnou podujatia bude slávnostné vyhlásenie súťaže – DEDINA ROKA 2011.

Vyhlásenie súťaže Vidiecka žena roka – Líderka 2011 s partnermi súťaže.

Podujatie organizuje OZ Vidiecky parlament na Slovensku v spolupráci s Výborom NR SR pre pôdohospodárstvo a životné prostredie, kanceláriou Národnej rady Slovenskej republiky, Agentúrou pre regionálny rozvoj SEVER a Združením miest a obcí bielej, dolnej a hornej Oravy, Slovenskou agentúrou životného prostredia, Združením Magna Via, OZ AUS, Spolkom pre obnovu dediny, Mediačno-konzultačným centrom Sova, Agentúrou zdravotne postihnutých občanov SR, OZ Svätý Metod a Gorazd, Zväzom chovateľov oviec a kôz na Slovensku.

O tom že naša práca nie je zbytočná svedčia aj ocenenia a slová uznania.

Na konferencii 24. marca 2011: Priority neštátnych lesov vo Zvolene, ktorú organizovalo NLC. Generálny riaditeľ Lesov SR. š. p. Ing. Igor Vizslai odovzdal cenu gen. riaditeľa Lesov SR na odporúčenie ministra za aktívny prístup k rozvoju vidieka 2011.

Na festivale 24.marca 2011 v Piešťanoch Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov SR na I. ročníku Jarného festivalu umenia handicapovaných umelcov a detí SR ocenila predsedníčku Máriu Behanovskú za mimoriadnu pomoc v sociálnej oblasti. Ocenenie prebrala z rúk predsedu asociácie pána Arpáda Beníka.

OZ VIPA oceňuje svojich členov za 10 rokov práce v čísle viac.

Mária Behanovská

Šanca pre vidiek

Čo je hlavným cieľom projektu? Predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie a uplatňovanie zásady rovného zaobchádzania vo všetkých prijímaných národných politikách. Zintenzívňovať spoluprácu štátnych, verejných, samosprávnych orgánov a aktérov občianskeho sektora vrátane mimovládnych organizácií v antidiskriminácii s cieľom budovania partnerstiev pri eliminácii diskriminácie z pohľadu rodu.

Seminár „Šanca pre vidiek“ v Krupine.

- › zviditeľnenie úspešných žien na Slovensku, spoločensko-kultúrne podujatie
- › organizovanie mítingu žien v decembri 2010 s prezentáciou výsledkov projektu

VIPA na Slovensku je nezisková organizácia ktorej predmetom činnosti je podpora integrovaného rozvoja vidieka odbornými, advokačnými a informačno-komunikačnými aktivitami najmä formou dialógu vedeného na národnej úrovni na základe identifikácie potrieb vidieka na národnej úrovni. VIPA už od roku 2008 sa každoročne zaoberá problematikou diskriminácie s cieľom eliminovať bariéry najmä k podnikaniu žien spôsobené diskrimináciou a konzervatívnymi stereotypmi na pozíciu ženy, najmä na vidieku a zvýšiť líderstvo žien. Aktivitami predkladaného projektu chce VIPA SR podieľať sa na antidiskriminačných aktivitách z pohľadu rodu, zmierniť stereotypy v živote vidieckych žien a podporiť ich sebavedomie, čeliť predsudkom a stereotypom. Počas života sme do veľkej miery ovplyvnené a ovplyvnení diskrimináciou z pohľadu rodu – rodovými stereotypmi. To, čo vnímame ako mužské a ženské, považujeme za samozrejmosť, myslíme a konáme v stereotypoch. Vymaniť sa z ich vplyvu nie je ľahké a aj keby sme to dokázali, stretneme sa s obrovským nepochopením a odsudzovaním zo strany okolia. Napriek tomu je treba si uvedomiť, že stereotypy sú tým, čím sú, teda iba sociálnym konštruktom viazaným na historicko-kultúrne pozadie. Rozvoj našich osobných schopností a záujmov a právo na sebarealizáciu podľa

Čiastkové ciele projektu

- › zohľadňovať rodové hľadisko vo všetkých prijímaných politikách a opatreniach na elimináciu diskriminácie a prejavov nerovnakého zaobchádzania vrátane používania rodovo citlivého jazyka v materiáloch Vidieckeho parlamentu (VIPA) určených pre aktérov politik na vidieku;
- › zvýšenie motivácie a stimulácia dopytu po ďalšom vzdelávaní o diskriminácii z pohľadu rodovej rovnosti
- › zosieťovanie aktívnych vidieckych žien v SR z rôznych sektorov (verejná správa, MVO, podnikateľky)
- › boj proti rodovým stereotypom

Prezentácia projektu v Krupine.

vlastnej predstavy má prednosť pred spoločenskými očakávaniami od našej „mužskosti“ alebo „ženskosti“. Mali by sme mať možnosť sa stereotypom, ktoré nás ohrozujú vyhnúť bez rizika spoločenského odsúdenia. Ak sa nebudú rodové stereotypy podávať ako niečo nevyhnutné, „prirodzené“, ako spoločenský diktát, snáď to bude aspoň trochu možné.

Rodové stereotypy môžu viesť nie len k obmedzeniam v našich životoch, ale ich dôsledky môžu byť ohrozujúce aj pre rodiny.

Výstupom projektu je aj prezentácia príkladov dobrej praxe spracované ako prípadové štúdie prekonania diskriminácie u úspešných žien. Tieto sa budú vyberať aj v súťaži Úspešná žena – Líderka roka v októbri 2010. Nominované ženy budú:

- ▶ **Líderky – Aktivistky:** pôsobiace v 3. sektore – miestnej organizácii, združení
- ▶ **Líderky – Političky:** pôsobiace v politike – starostky, členky miestneho zastupiteľstva
- ▶ **Líderky – Podnikateľky:** ktoré podnikajú na vidieku
- ▶ **Líderky – Remeselníčky:** tie ktoré zachovávajú tradičné remeslo a učia novú generáciu

Seminár v Detve.

Cielová skupina

Nepriamo:

- ▶ ženy prostredníctvom ženských organizácií – rómskych žien organizovaných a majúcich kontakty v obciach s osadami marginalizovaných rómskych komunit (MRK),
- ▶ žien všeobecne,
- ▶ žien – podnikateľiek ...

Priamo:

- ▶ 50 vidieckych žien na Slovensku na podujatí Úspešná žena – Líderka roka 2010
- ▶ Verejnosť – prostredníctvom Vidieckeho parlamentu a jeho aktivistov, jeho aktivít

Seminár v Dudinciach.

Seminár v Hontianskych Nemciach.

Vzdelávací workshop v Kremnici.

Aktivity projektu

Región realizácie projektu – Banskobystrický kraj.

DETVA

Vzdelávací workshop – seminár:

Ako byť videné a počuté (ne/rovnaké)

V stredu 15. decembra o 15.00 hodine,
lektorka – Janka Luptáková.

KRUPINA

Vzdelávací workshop – seminár:

Odovzdanie štafety – Ako môže žena motivovať ženy

V piatok 17. decembra o 09.00 hodine,
lektorka – Anna Borbuliaková.

KRUPINA

Vzdelávací workshop – seminár:

Ako sa zaradiť do pracovného procesu, ako prekonať bariéry?

V utorok 11. januára 2011 o 11.30 hodine,
lektorka Kamila Beňová.

HONTIANSKE NEMCE

Vzdelávací workshop – seminár:

Ako čeliť diskriminácii žien na vidieku?

V stredu 12. januára 2011 o 11.00 hodine,
lektorka – Kamila Beňová

KREMKNICA

Vzdelávací workshop – seminár:

Ako byť videné a počuté (ne/rovnaké)

V piatok 14. januára 2011 o 15.00 hodine,
lektorka – Janka Luptáková

DUDINCE

Vzdelávací workshop – seminár:

Diskriminácia a čo s ňou?

Vo štvrtok 24. februára 2011 o 10.00 hodine,
lektorka Viera Petrášová

KRUPINA

Seminár – Šanca pre vidiek

9.3.2011

Program:

Prezentácia realizácie projektu – Šanca pre vidiek

Prednáška počas seminára v Krupine.

Aktivity pre najmladších v Krupine.

Prečo MDŽ?**Nie, rodovým stereotypom.**

(doc. Ing. Viera Petrášová, CSc.)

Príklady dobrej praxe:

Ako byť videné /i /a počuté/i/ (ne/rov-naké/i/) – obyvateľky Útľuku Nová Dolina v Kremnici

Ludmila Bátorová – výrobkyňa kraslíc, víťazka medzinárodného salónu kraslíc v Ríme a rôznych významných ocenení

Mária Muráriková – medovníkarka z Trenčína Olympijska víťazka z kulinárskej olympiady Erfurt- nemecko za dielo „Kráľovská večera.“ Nositeľka viacerých zlatých medailí naposledy zlatá medaila z Expogast 2010 Luxemburg dielo „Svadobné šaty“, zlatá medaila Danubius Gastr dielo „Láska ide cez žalúdok“.

ZVOLEN

Workshop:

Vidiecke ženy Sýrie a Slovenska

Vo štvrtok 17. marca 2011 o 9.00 hodine, lektorka Viera Petrášová.

Workshop sa uskutočnil na základe požiadavky sýrskych hostí SPU v Nitre, ktorí navštívili univerzitu v rámci bilaterálnej spolupráce medzi SPU v Nitre a ACSAD (Arabského centra pre štúdium Aridných zón a suchých pôd so sídlom v Damasku, Sýria). Cieľom návštevy zástupcov ACSAD bol tréning a výmena skúseností v oblasti postavenia žien na vidieku

v Európe a v arabských krajinách, možnosti ich podnikania v poľnohospodárstve, a ich pôsobenia v neziskovom sektore. Súčasťou programu bolo aj stretnutie so zástupkyňami Vidieckeho parlamentu a so ženami – líderkami, ktoré odovzdali sýrskym partnerom cenné poznatky o podnikaní žien na vidieku a o pozícii našich jednoduchých žien a ich motiváciách k prekonaniu bariér rodových stereotypov a nerovnosti zaobchádzania. Workshopu sa zúčastnili ako zahraniční zástupcovia zúčastnili Prof. Mohamed H. Abdel Aal – riaditeľ odboru poradenstva v poľnohospodárstve a pracovníci tohto odboru Umeima Mhd Khair Alhumsi. Haitham Alhajali a doc. dr. Anna Voronina zo štátnej Poľnohospodárskej Timirjazovskej univerzity v Moskve.

Projekt podporil

Ženy – líderky

**Mária
Behanovská**

Malá dedinka Uňatín v okrese Krupina, kde žije Mária od polovice 90-tych rokov sa neustále vyľudňuje. Do Uňatína prišla v roku 1993. Prehovoril ju manžel na život na dedine. Mária si ako stredoškolačka tiež po strate práce nevie nájsť prácu a zostáva doma. Je už „stará“ pre prácu v administratíve nejakej štátnej organizácie a tiež má problémy kvôli dochádzke, lebo jej dedinka je bokom od hlavnej cesty.

Ako sama hovorí: „Ja som od mala vzťah k ručným prácam. Chcela som všetko vyskúšať, naučiť sa. Keď som prišla do rodiny môjho manžela a začala sa stretávať s jeho príbuznými, dozvedela som sa, že na Uňatíne boli niekedy vychýrené čipkárky, ktoré paličkovali ozdoby na čepce a na svoj odev. A chodil ich zbierať Andrej Kmeť a roznášal ich po Uhorsku. Ale moja svokra sa paličkovať nenaučila. A jej to bolo tak veľmi ľúto, že si v nostalgii nechala valček a paličky po svojej mame. Ja som vedela veľa ručných prác, ale paličkovať nie. A prispel aj osud, pretože som zostala nezamestnaná a hľadala som rôzne príležitosti. Prvé ma chytilo, že sa chcem naučiť paličkovať. Zoznámila som sa s paličkárkou, slovo dalo slovo, a naučila som sa paličkovať. Keď som hľadala príležitosti, tradície, zvyky, ktoré zapadli prachom, zistila som, že by som to rada robila, pretože vidím hodnoty, ktoré vymiznú z nášho vidieka, ak sa im nikto nebude venovať. Videla som na poválach čepce, kroje, krosná, ktoré bolo treba dať na svetlo sveta a ukázať našim deťom. Potom som sa dozvedela, že takéto aktivity sa dajú podporiť

aj z projektov. Treba založiť občianske združenie a to je cesta, ako získať peniaze. Tak som založila s priateľmi, susedmi a priaznivcami ručných prác občianske združenie, zorganizovali sme kurz paličkovania, tkania. Občianske združenie dodnes funguje, ale chytáme sa aj iných aktivít, pretože paličkovanie je veľmi náročné na čas. Ženy popri zamestnaní veľa času nemajú, a malé dievčatá, ktoré sa naučili paličkovať, majú iné priority. Povedia mi: Mňa teraz zaujímajú iné veci ako paličkovanie. Ale myslím si, že keď sa to semienko zaseje, snáď sa to niekedy ujme.“

Sama takto opisuje svoju činnosť v ich dedine: „Medzi naše ďalšie aktivity patrí organizovanie kurzov paličkovania. Vybudovali sme náučný chodník Krupina - Uňatín. Kúpili sme starý dom, ktorý sme zariadili pôvodnými vecami a krojmi, nazvali sme ho Ľudový dom. Pri Ľudovom dome sme zrekonštruovali starú studňu.“

Poslaním občianskeho združenia v Uňatíne, kde pôsobí je trvalo zachovať Hontiansku paličkovú čipku, tkanie a ostatné tradície Hontu pre budúce generácie. Občianske združenie bolo založené v marci 2002. Zúčastňujeme sa výstav a remeselných podujatí s ukázkami paličkovania Hontianskej paličkovej čipky. Mária je v združení tou, ktorá ho drží vo svojom „náručí“ a opatruje.

Mári sa podarí upútať pozornosť obyvateľov nielen vo svojej obci, ale aj v regióne. Stáva sa ústrednou osobnosťou pre organizovanie aktivít pre celý región. Preto ju aj v roku 2002 navrhnu za líderku „Vidieckych žien“, kde získava túto cenu z 57 nominovaných žien. Teraz pôsobí vo Vidieckom parlamente. Ten popisuje takto: „Vidiecky parlament je občianske združenie, ktoré podporuje rozvoj vidieka. Každé dva roky pozýva iniciatívnych občanov z vidieka na stretnutie nazývané Fórum Vidieckeho parlamentu, kde sa „z prvej ruky“ dozvedáme o problémoch a potrebách

vidiečanov a na základe stanovujeme naše priority a tvoríme našu politiku na ďalšie dva roky. Vždy je to ľuďoch, ktorí pracujú na vidieku, ktorí tvoria vidiek, a ktorí chcú zlepšiť kvalitu života na vidieku a dopomôcť k tomu. Závety Fóra používame ako podklad pre ročné plány našej činnosti. Aby sa nám darilo tieto závery čo najlepšie naplniť snažíme sa, získať spojencov a partnerskú spoluprácu. Uzatvárame partnerské zmluvy s organizáciami, ktoré majú podobné záujmy. Preto sme vymysleli aj projekt Informačné dni vidieckeho parlamentu. A každý informačný deň je zameraný na špeciálnu tému, aby sme naplnili tie závery. Chceme ľuďom ukázať, že sa dá hýbať vecami, keď sa chce, keď je podpora. Sme aj v celoštátnych monitorovacích výboroch, pripomienkujeme zákony, zastupujeme záujmy vidieka. A putujeme po Slovensku, informačné dni sú vždy v inom kúte Slovenska, aby sme aj ukázali Slovensko našim ľuďom. Mnohí, moji spolupracovníci do niektorých oblastí dostávajú po prvýkrát.“

Mária nie je vo Vidieckom parlamente od jeho založenia v roku 2000. Vo Vidieckom parlamente po výmene vedenia v roku 2006 sa stáva predsedníčkou. Po tomto období začína rozvíjať aktivity na úrovni celého Slovenska. V organizácii dokáže vychádzať s ľuďmi z celého Slovenska s rozmanitými záujmami, postojmi, rôznym vzdelaním a tým aj rôznymi požiadavkami na úroveň výstupov z Vidieckeho parlamentu.

V regióne Hontu nepôsobí ako starostka alebo poslankyňa miestneho zastupiteľstva, ale je napriek tomu prirodzenou líderkou a aktérkou regionálnej neformálnej politiky. Poznajúc možnosti politiky EÚ a Slovenskej republiky sa snaží spájať obce regiónu s využitím finančných prostriedkov EÚ.

V súčasnosti študuje na vysokej škole. Dôvodom je potreba zvýšiť si kvalifikáciu aj po teoretickej stránke a nielen po praktickej stránke. Vidiek je jej osudný aj pre zvyšovanie kvalifikácie. Študuje na Fakulte európskych štúdií Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre študijný program Vidiecka krajina.

Mária bola iniciátorka vybudovania Náučno-turistického chodníka Krupina-Uňatín-hrad Čabrad. Tak ako chodník približuje históriu

a prírodu krajiny, tak aj ona kráčajúc po cestičke poznania pomaly, ale isto neustále nezištne pomáha druhým. Verí v dôveru medzi ľuďmi napriek tomu, že sa neustále v nich aj sklame, ale jej optimizmus pomáha aj iným, ktorí sa odvážia tak ako oni prekonať životné bariéry, prehltnúť pachuť po diskriminácii po výpovedi a začať odznova nové projekty pomáhajúce jej vidieku.

Pre novinárov sa Mária nedávno vyznala o svojom vzťahu k vidieku. Na otázku:

„Ako by ste charakterizovali slovenský vidiek? Akí sú naši vidiečania?“ Mária odpovedala:

„Slovenskí vidiečania sú na jednej strane úžasní ľudia, ktorí si ešte zachovávajú úctu k tradičným hodnotám, ale tým, že doba kráča nejakým smerom dopredu, náš vidiek a vidieckosť sa žiaľ kamsi stráca a rozplýva. Je to rôzne na rôznych územiach Slovenska. Možno tá typicky vidiecka generácia nám mizne a vymiera. A možno tie „vidiecke“ semienka sme nezasiali, a mladí ľudia idú za vzdelaním, za zárobkom a veľa múdrych ľudí nám odchádza za hranice, čo nám na vidieku ohromne chýba. Ti, ktorí zostanú, nemajú toľko pracovných príležitostí, aby mohli zveľaďovať vidiek. Ďaleko dochádzajú za prácou a kým prídu domov, nemajú takmer žiadny voľný čas, aby mohli mať záľuby, zveľaďovať zvyky, tradície. Toto vidieku veľmi škodí. Na druhej strane sú aktívni ľudia, nadšenci a praví „blázni“, ktorí vlastne všetkými silami na jednej strane podporujú zvyky, tradície a na druhej strane usilujú o ekonomický rozvoj. Na niektorých miestach sú úžasné divadelné spolky, či remeselné spoločenstvá. Stalo sa dobrým zvykom, že zhromažďujú staré veci a neničia ich. Ale nedá sa povedať, že vidiečania sú takí alebo onakí. Ale treba aj podotknúť, že si škodíme aj sami sebe, pretože sú tu naše vlastnosti ako závišť, nenávisť, nedoprajeme si. Tým vlastne brzdíme sami seba a vylučujeme sa z možností dosiahnuť viac. Ale to je asi v nás.“

Mária je teraz hlavnou organizátorkou súťaže Vidiecka žena. Svoju cenu považuje za záväzok do ďalšieho obdobia a darí sa ju jej organizovať už aj regionálne podľa jednotlivých krajov.

**Ľudmila
Bátorová**

Narodila sa v malebnom mestečku Hornej Nitry Bojnice. Ako dievča túžila študovať na umeleckej priemyslovke v Brne. Rodičia pracovali v robotníckych profesiách a štúdium dvoch detí nevedeli finančne zvládnuť, preto sa svojej túžby musela vzdať. Ako sama povedala o svojom živote: „Už vtedy som sa naučila čo je to odrieknuť si sny a žiť s úsmevom a k láske životu aj s pocitom, že som sa nemohla realizovať tak ako som si to predstavovala“. Počas stredoškolského štúdia na ekonomickej škole v Prievidzi sa začala venovať folklóru, vyšívaniu a vyrobila prvé vyškrabávané kraslice farbené v cibulových šupkách. Pokračovala ako speváčka účinkovaním v malom folklórnom súbore Domovina. Svoj talent zúročila aj ako sólistka folklórneho súboru Vtáčnik v Prievidzi, v ktorom účinkovala 5 rokov. K spevu jej pribudla práca krojárky a zosilnela láska k folklóru, krojom, zvykom, tradíciám a ľudovému umeniu.

V roku 1977 sa vydala a presťahovala do Veľkej Lehôtky, kde žije dodnes. Počas manželstva sa jej narodili dcéry Katka, ktorá v prenatálnom období prekonala detskú mozgovú obrnu a vyžaduje si dodnes 24 hodinovú starostlivosť. V ťažkých obdobiach chvíle útechy a oddych našla vo vyšívaní podľa starých kníh a predlôh, v malovaní kraslíc, ktoré najprv vyrábala pre vlastné potešenie, neskôr pre rodinu a známych. Dodnes je s dcérkou doma a napriek tomu, že sa neustále stará o ňu jej práca ju predbieha za hranice ich domu a nakoniec aj Ľudmila sa mohla pozrieť na krátky čas do sveta.

To čo vedela a učila sa sama na svojich chybách, potom vďačne odovzdávala dievčatám a ženám na kurzoch výučby maľovania kraslíc, ktoré v regióne organizovalo Hornonitrianske osvetové stredisko. Neskôr ho často prezentovala na podujatiach s ľudoumeleckými

remeslami, kde získavala rozhľad, skúsenosti, učila a zdokonaľovala sa, vymýšľala nové vzory.

Od roku 1990 sa Ľudmila maľovaniu kraslíc venuje aktívne. Pri maľovaní kraslíc sa špecializuje na techniku voskovanie. Okrem nej však ovláda techniky batikovanie, škriabanie, leptanie, dierovanie, drôtovanie, lepenie slamou. Voskovanie používa na škrupinách slepačích, kačacích, husacích, ale aj pštroších vajec. Vyškolila svoju pokračovateľku, úzko spolupracuje s ľudovo umeleckými výrobcami, múzeami, skanzenmi, zariadeniami cestovného ruchu, kde pripravuje tvorivé dielne pre deti aj dospelých. Zbiera kraslice a inšpiruje sa nimi.

V roku 2000 zriadila vo svojom dome malé múzeum ľudovej kultúry – Staroverská izba, kde sú zachované staré rodinné predmety. Jeho súčasťou je aj zbierka 800 kraslíc od 60 výrobcov z celého sveta (Taliansko, Rumunsko, Ukrajina, Nemecko, Turecko), ktoré príležitostne vystavuje.

Jej výnimočnú tvorbu a životný príbeh často prezentujú médiá (2002 – 2009 STV, TV Markíza, Slovenský rozhlas, Rádio Lumen, Slovenka, Urob si sám, Katolícke noviny).

Za svoju jedinečnú prácu a prínos v oblasti zachovávanania ľudových remesiel získala v roku 2009 viaceré ocenenia. 1. miesto na medzinárodnom salóne kraslíc v Ríme a ocenenie Vidiecka líderka roka v kategórii žena - remeselníčka.

V roku 2005 a 2009 bola zaradená do životopisnej encyklopédie významných žien a mužov Slovenska WHO IS WHO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE.

Od roku 2007 je členkou predsedníctva Vidieckeho parlamentu na Slovensku a výboru pre prácu žien a kultúrne dedičstvo vidieka. Podieľa sa na príprave štvrťročníka „Náš vidiek“.

Svoje krasličiarске umenie prezentuje na najznámejších festivaloch a kultúrnych podujatiach na Slovensku (Sviatky jari - Múzeum Liptovskej dediny v Pribylíne, Hontianska paráda v Hrušove, Fašiangový festival v Čiernom Balogu, Čičmany – Na vlastnej koži život našich predkov zaži a i.)

Slovensko s kraslicami a ukážkami ich maľovania opakovane reprezentovala v zahraničí ako členka delegácií a zástupkyňa ľudovo-

umeleckých výrobcov (Brusel, prezentácia Slovenska pred vstupom do Európskej únie, kultúrna výmena pre zahraničných Slovákov v Rjeke pod záštitou Ministerstva kultúry SR, prezentácia Slovenska v Istanbule pod záštitou Ministerstva zahraničných vecí SR), ale aj odborná poradkyňa (Česká republika Bienále kraslíc v Hodoníne) alebo organizátorka prezentácií ľudovo umeleckých výrobcov v zahraničí, či účastníčka tradičných ľudovo-umeleckých jarmokov (Poľsko – hrad Chudow, Przemysl, Taliansko – Perugia, Udine, Rakúsko, Nemecko – Einchstatt),

Svoje umenie s veľkým srdcom rozdáva aj iným. Ludmila svoje úsilie a pôsobenie rozvíja pre zachovanie ľudových remesiel a kultúry, je považovaná za ojedinelú odborníčku v oblasti výroby kraslíc a ľudového umenia

Kto by už mal smelo hovoriť o rovnakom zaobchádzaní, o nediskriminácii? A o tom ako prekonať ťažkosti v živote? Ludmila nemyslí na prekážky života a nepodlieha ich. Ona ich prekročí a tým menej odolným neustále pomáha.

**Jana
Roziaková**

„Diskriminácia? Áno je tu, ale nesmieme sa jej poddať.“ to sú vety jednej z našich najlepších remeselníčiek. Musíme prijímať osud, ale nie podľahnúť problémom. Niekedy sa musíme aj zmieriť, keď je prekážka veľká, ale nesmie byť spôsobená nespravodlivosťou. Jej názor je, že aj dotácie štátu a EÚ môžu byť diskriminačné a zvädzajú k ľahším ziskom. Ako to ona dokázala?

Je po roku 1989 a mladá žena pracovala na zvolenskom okresnom úrade. Začínajú prvé zmeny v štátnej správe, ktoré sa prejavujú aj personálne a to najmä v neistote pracovnej pozície štátnej správe. Ľudia sa menia a mnohých prepúšťajú. Ona vie, že to nie je práca pre ňu

aj keď v teplej kancelárii, ale stále pod tlakom dokedy? Je hlboko veriaca a tak si pripomína slová z Biblie, kde sa píše o žene v domácnosti: „Žena čo máš doma?“ a ona odpovedá: „Trochu oleja“ a Boh jej pomohol naplniť nádoby. Tak sa aj ona učí, že rodina a domácnosť sú ako jeden „podnik“, ktorý musí na seba zarobiť a dokázať sa užiť. Pani Jana však aj nezištne pomáha iným. Pracovníci Komunitného centra vo Zvolene ju veru dobre poznajú. Pomáha slabým a bezmocným, ale je prísna na tých, ktorí nepracujú a nesnažia sa.

Pani Jana nečakala v teplom úrade a zostala doma s deťmi a s mužom. Sú s mužom obidvaja zamilovaní do práce na poli a tak chcú túto ťažkú prácu vykonávať spolu. Chcú dokázať, že ako rodina dokážu vyžiť z toho čo im ponúka pôda maximum.

Zakladajú si v roku 1993 rodinnú farmu, kde začínajú chovať ovce. Najskôr začínajú v malom, ale v súčasnosti hospodária na 194 ha pôdy v okolí Zvolena – na Michalkovej a Kráľovej pri Zvolene.

Ako sami hovoria: **„Na farme sa venujeme šľachtiteľskému chovu mliekových oviec plemena Lacaune, mäsovému plemenu Suffolk a plemenu Valaška. Chováme aj hovädzí dobytok, ktorý ponúkame v biokvalite.“**

Začiatky však boli zložité. Rodina začínala úplne od začiatku. Na Jane bola starostlivosť o rodinu, výroba a predaj ich prvých poľnohospodárskych výrobkov. Jana neustále študovala výrobu syra a zaujímal sa ako ho robia na salašoch, ale aj vo výrobniciach syra. Jana pozorovala bačov na salašoch a nepáčilo sa jej ako spracovávali nadojené mlieko a aké boli ovce aj na paši a pri dojení špinavé. Ona nechcela také ovce. Preto aj prešli na špeciálny chov mliekových oviec, ktoré nemajú veľmi zarastenú spodnú časť tela, malý chvost a tým sa ani tak neznečistia. Mala pravdu, že syr z čistej ovci má lahodnú chuť a teda, že nemajú byť čisté len riady, ale aj ovca.

Jana vstáva ráno o 5,00 a v prvom rade sa postará o svoje zvieratá. Umiesi cesto na chlieb, upečie ho a pripraví dobré raňajky. Svoje produkty spracovávajú a ponúkajú v ich rodinnom dome v mestskej časti Zvolen - Môtová. Tu spracováva čerstvé podojené

mlieko a vyrába ovčie syry, jogurty, bryndza, atď. Okrem mliečnych produktov ponúkame aj domáci celozrnný chlieb pečený v tradičnej peci alebo pečené jahňatá na objednávku.

„Čerstvejšie to už nebude“ je heslo ich rodinného podniku. A ozaj je to tak. Jana nepotrebuje predávať svoje výrobky pomocou špeciálnych marketingových akcií. Chýr o jej syroch je taký, že už zo 5 rokov celú produkciu predajú doma a to tak, že sa u nich zastavujú aj pravidelní zákazníci až z Košíc. Ich dom stojí neďaleko cesty do Košíc.

„Našou snahou je, aby sme ponúkali zdravé a ‚skutočné‘ produkty, ktoré sú telu prospešné.“ – tomuto heslu farmy veria už mnohí zákazníci. „Sme presýtení umelých potravín a napodobenín, ktoré sú nám ponúkané v krásnych obaloch. Svojou prácou chceme zveľaďovať krajinu, ktorú obhospodarujeme a návratom k tradičným slovenským výrobkom sa snažíme prinášať jednoduchú kvalitu, ktorú sami hľadáme.“ – prečítate si na ich webovej stránke. A akoby som počula pani Janu: „Dúfame, že vám budú naše výrobky voňať.“

Cez ich Deň otvorených dverí si môžete vyskúšať ich syry údené a aj neúdené a tiež jogurt, umyť si ruky s mydlom z ovčieho mlieka a napiť sa chutnej žinčice. Pani Jane však táto škála výrobkov nestačí. Majú ovce a tak rozmýšľa čo robiť s nimi ďalej. Môžete si u nich kúpiť malé jahňa a to surové alebo pečené. Z vlny robí krásne ozdoby a pletie svetre. Teraz rozmýšľa akoby sa využila ovčia vlna ako izolačná hmota.

Má krosná a jej koberce sú nielen kvalitné, ale aj pekné. Svoje skúsenosti si nenecháva len pre seba, ale šíri ich aj ďalej. Vzdelávať druhých v tradičných remeslách je jej túžba. A ešte jedna túžba. Poznať podobné ženy v zahraničí a vidieť čo robia oni.

**Anna
a Darina**

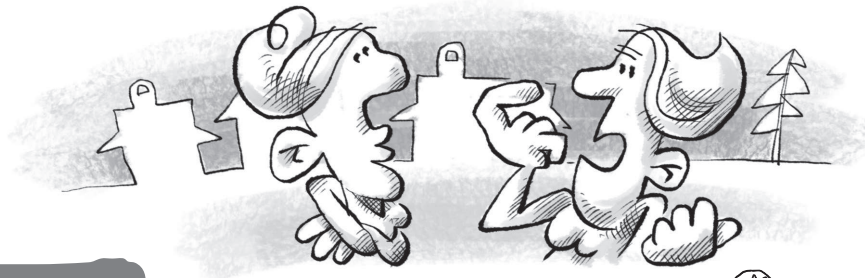
„**R**adšej si znížime mzdy, ale neprepustíme naše pracovníčky. To sa dohodneme medzi sebou a znovu začneme rozmýšľať ako sa udržíme na trhu a čo nové vymyslíme.“

Tak rozprávajú dve sestry. Obidve sú rovnocenné partnerky v ich firme NAURU, ktorá vznikla vo februári 1991. V 90-tych rokoch stratili práca a zostali doma v malebnej dedinke Dobrá Niva. V roku 1991 začali skromne podnikat. Čo im bolo blízke? Pečenie zákuskov. Mali skúsenosti z rodinných osláv, kde zásobovali celú rodinu.

Prebudovali si v starom rodinnom dome priestory na pečenie a skladovanie zákuskov. Nie na dlho, lebo sú známe v okolí a dodávajú zákusky na mnohé akcie.

Teraz zásobujú sladkým suchým pečivom aj predajne v Bratislave. Sú skromné ich podnik je ako ich dieťa. Len kríza a rast surovín a energií už robí problémy aj im. Ako ďalej je ich otázka? Čo spravíme? Nepodajú sa osudu a rozmýšľajú ako by mohli rozšíriť svoju výrobu o nové recepty, ktoré sú dobré, lacné a zdravé. Ich zákusky so slivkovým lekvárom sú nové a žiadané. Možno sa im podarí prekonať krízu.

Napriek zlej situácii v odbyte ich zákuskov nezabúdajú na ženy, ktoré u nich pracujú. Mali jednu prepustiť, ale nie. Radšej sa všetky uskromnia.

**Alena
Mikušová**

Firma Viridis je malá rodinná firma. Jej majiteľkou som ja. V roku 1999 som sa rozhodla ako nezamestnaná zmeniť svoju situáciu a začala podnikat'. Samotný názov mojej firmy znamená v preklade z latinčiny čistý, dúhový, ale hlavne zelený. Symbolikou firmy je, že sa snaží udržať čisté prostredie i vzťahy so zákazníkmi, predáva pstruhov dúhových a je obklopená zelenými lesmi. Logom firmy je starý kulhánsky dub a pod ním pstruh. Základnou myšlienkou bol chov pstruhov a ich predaj. Zákazníkov najviac oslovilo to, že si mohol ktokoľvek bez ohľadu na to či má alebo nemá rybársky lístok, nachytať ľubovoľné množstvo čerstvých rýb. V nasledujúcich rokoch vychádza pani Alena v ústrety požiadavkám dopytu a rozširuje ponuku o možnosti občerstvenia teplými i studenými nápojmi, buduje posedenie pod prístreškom, v predvianočnom období ponúka predaj nielen pstruhov, ale i kaprov a taktiež tu je možnosť vypitvania rýb. Doterajšou činnosťou, chovom a predajom rýb, túto firmu možno zaradiť medzi prvovýrobcov. Veľmi dôležitá zmena nastala v roku 2002, kedy začína pripravovať pečeno-údené pstruhy, čím finalizuje svoju výrobu. Tým, že takúto ponuku nemá nikto v širokom okolí, sa stáva firma vyhľadávaná veľkým množstvom ľudí z okruhu i viac ako 100 kilometrov. V jej kronike sú vzácnosťou nielen známe osobnosti zo Slovenska, ale aj návštevy skoro zo všetkých kontinentov sveta. Iba návštevníci z Antarktídy zatiaľ neprišli. Základom firmy je úsmev a snaha o vytvorenie príjemného prostredia pre dospelých s možnosťou vyšantiť sa pre deti na šmýkačkách, kolotočoch či hojdačkách. Návštevníkov zaujíma všetko živé, husi, kačice a najmä veľmi spoločenské vietnamské svine. Vznikom firmy Viridis Kulháň znovu ožil a dostal sa do povedomia širokej verejnosti. Rozvojom agroturizmu ho spoznalo

a navštívilo toľko ľudí ako nikdy pred tým. Do areálu máte vstup zdarma a môžete so zobrať aj svoje domáce zvierata.

Pani Alena je veľmi skromná. Pri stretnutí s ňou vás ani nenapadne, že svoje problémy s diskrimináciou pri hľadaní zamestnania prekonala odvahou začať podnikat'. Svojou pracovitosťou a kreativitou v ponuke diverzifikovaných aktivít na farme

Pani Alenu navrhol na nomináciu manžel-lesník, lesný inžinier. Jeho list je najlepším uznaním jej úspechov. Uvádzame ho preto v plnom znení.

Bola jeseň 1986, keď dievča z mesta ronilo krokodílie slzy pri sťahovaní na samotu Kulháň, neďaleko obce Zlatníky na rozhraní okresov Topoľčany a Bánovce n. Bebravou a krajov Trenčín a Nitra v pohorí Považský Inovec. Našťastie to bol jeden byt na dvoch dvojbytočkách. Aj tak ešte nevedela do čoho ide. Všade okolo bol neporiadok a burina až taká, že sa jej v nej stratil syn. Nepoznala vôbec problémy samoty. Až tu zistila, že ak si niečo zabudla kúpiť v meste, v dedine to zväčša nebolo a pri varení sa muselo improvizovať alebo variť niečo úplne iné. Všetkého bolo treba mať do zásoby. Autobus sem jazdil iba dvakrát za deň. Ráno a po obede. Časom aj ten zrušili. Boli sme bez auta. Na samote to znamená akoby človek nemal ani ruky ani nohy. Neskôr nám moji rodičia dali starú škodovku, ktorá si veľa pamätala, ale jazdila. Vodičák manželka mala, ale robila ho v Nitre a tu mala strach sadnúť za volant. Až keď párkrát prešla 5 km od lekára peši najskôr s jedným a potom aj dvomi deťmi pochopila, že jej nechcem zle, keď ju nútim šoférovať.

Aby toho nebolo málo ostala bez práce. Vyštudovala potravinársku školu v Nitre a po práci stihla aj vodohospodársky inštitút v Bratislave, pracovala ako úpravárka vody na kotolniciach v Topoľčanoch, Bánovciach a Partizánskom.

Mizerný horársky plat nám pre bežný život nestačil. Začali sme ako správny gazdovci chovať domáce zvieratá. Najskôr svinky, potom kozu, kravu, no končilo to tromi a neskôr piatimi býkmi. O opatrovanie som sa staral ja, ale keď som doprevádzal hostí na poľovačkách, či boli iné povinnosti, alebo som šiel na desať dní

brigádovať do Rakúska, aby sme si konečne mohli kúpiť auto, všetko zvládla gazdiná. Samozrejme že sa musela postarať aj o deti a bežný chod domácnosti. Naučil som ju narábať aj zo zbraňami. Človek nikdy nevie. Problémy, že po každom silnom vetre sme boli bez elektriky niekedy aj na viac dní a v suchých letách aj týždne bez vody sme sa spolu naučili riešiť tak, aby rodina netrepla. Márna bola snaha nájsť zamestnanie primerané jej vzdelaniu. Skúsila to aj ako upratovačka aj ako kurička na lesnej správe, ale netrvalo to dlho, lebo v práci kde som bol vedúcim to nerobilo „dobrú krv“.

Na rad prišlo sťahovanie v osade Kulháň do samostatnej lesovne. Bola na podpore a stále nesvoja, s otázkami načo študovala, prečo sem išla, kde má kamarátky, čo tu chce dosiahnuť. Nový byt mal jednu výhodu, a to, že cez pozemok pretekal potok. Nalomil som ju na nápad chovať ryby – pstruhy. Moc sa jej ten nápad nezadal. Bodaj by aj nie, keď na strednej škole o brigádach, kde s rybami pracovať musela, nechcela ani počuť. Tam vyhlásila to povestné: „Budem robiť všetko, ale s rybami nikdy!“ Doteraz sa na tom smežeme, a hlavne deti.

Rok sme to skúsil iba tak, pre seba a kamarátov.

Bola jeseň a písal sa rok 1999. Rybky sme nakúpili už minulý rok, toľko som ju tlačil do podnikania, až to skúsila. Prvá myšlienka bola odchovať ryby a predat ich na spracovanie. Nevyšlo to, nákupná cena bol taká nízka, že nepokryla ani náklady.

Oplatilo sa to iba veľkým firmám „velkochovom“. Čo robiť? Prešiel október a Vianoce boli pred dvermi. Šanca bola vo využití rozdielu spracovateľskej, nákupnej a maloobchodnej predajnej ceny. Ako ale predávať ryby bez pokladne, váhy, základných hygienických požiadaviek na predajňu.

Zlatý nápad.

Prvý, aký nemal vtedy nikto široko ďaleko. Športový rybolov. Čo si chytiš, je tvoje, platíš cenu za kusy a paragón vtedy stačil. Rýchla reklama v novinách a obecný i mestský rozhlas to vyriešili. Začala 10. X. 1999. Dva týždne pred Vianocami sa predali posledné ryby. Ľudia stáli v rade, aby sa im ušlo miesto na chytanie. Také rady som videl iba keď prišli

za komunizmu banány a mandarinky. Ešte na Štedrý deň nám ľudia zvonili, že chcú ryby.

To bol začiatok. Potom prišlo 9 rokov náročnej a tvrdej práce. Vždy pozorne počúvala zákazníkov a vychádzala im v ústrety. Spolu sme zvažovali, či budovať bufet s občerstvením, prístrešky, ihrisko pre deti, WC i všetko ostatné, potrebné na chod firmy. Zákazník, chcel ale svoje, tu v lone panenskej prírody pri speve vtákov a čistom vzduchu sa chcel najesť, posedieť si a oddýchnuť. Prírodná rezervácia Kulhánske duby boli na dosah.

Druhá Zlatá myšlienka.

Spracovávajme ryby, pripravujeme ich a ponúkajme ako jedlo. Na začiatku bolo veľa frflania, lebo „Slovač“ je v štatistikách, ktoré hovoria o konzumácii rýb zle. Zákazník si pýtal guláš, sviečkovú, a bežné jedlá každej kuchyne. Ale tu je firma VIRIDIS - rybárstvo na Kulháni a pripravujeme pečeňo-údeného pstruha. Deň vopred sa namarinuje.

Dnes nikoho ani nenapadne, pýtať si niečo iné ako náš jediný výrobok. A návštevníci tu boli zo všetkých kontinentov a z každého štátu z Európy. Svedčia o tom zápisky v kronike.

Lákadlo je aj vitrínka do ktorej sa nové „známe osobnosti“, ktoré nás navštívili už nepomestia. Čo bola prvá myšlienka a kde je manželkina firma dnes, ťažko pochopiť. Výstižne zneli slová jedného pána podnikateľa. Z tisíc ľudí by tu skúsil urobiť „biznis“ jeden. Vám to vyšlo. Prvou myšlienkou manželky bolo – zamestnať sa.

Dnes zamestnáva iných a sama pritom „maká“. Pomáha celá rodina a cez hlavnú sezónu ešte aj brigádnici. Ročná návštevnosť firmy presahuje 50 000 zákazníkov.

Dnes nevie na inom mieste ako na Kulháni zaspáť a usmieva sa tomu, keď jej spomeniem začiatky. Dnes je Kulháň vykosený a upravený, a horárky súťažia, ktorá má krajšie kvety.

No, čítali ste už krajšie vyznanie o podnikaní svojej manželky? Pani Alena podniká vďaka pochopeniu rodiny.

Reakcia pani Aleny po vyhlásení za ženu vidieka v roku 2008 –podnikateľku

Pomohla si slovami básnika: „Mňa zo všetkých ciest len jedna cesta láka, čo vedie domov.“

Čo všetko sa skrýva za slovom diskriminácia?

Cieľovou skupinou boli študentky a študenti SOU Krupina, nezamestnané ženy, seniorky z Hontianskych Nemiec. Prednáška bola postavená interaktívnym spôsobom a predpokladala aktívnu účasť účastníkov/čok, a súčasne diskusiu, ktorá prebiehala plynulo počas prednášky. Pre splnenie tohto účelu bolo ťažiskovou oblasťou konkrétne prípady a príklady pre teoretické pozadie problematiky, ako aj otázky lektorky smerované na účastníkov/čky.

Štruktúra prednášky bola nasledovná:

- ▶ Diskriminácia: ČO JE TO?
- ▶ Typy a formy diskriminácie
- ▶ Diskriminácia z dôvodu pohlavia/rodu
- ▶ Rod vs. pohlavie
- ▶ Trh práce
- ▶ Hry

V úvodnej časti sa lektorka informovala, či sa poslucháči/čky už stretli s pojmom diskriminácia a v akej súvislosti, následne ich oboznámila s definíciou tohto pojmu, priamou a nepriamou diskrimináciou, pričom tieto typy podložila konkrétnymi príkladmi. Následne ich oboznámila s existenciou tzv. antidiskriminačného zákona v slovenskom právnom systéme.

Ďalšia časť prednášky sa zameriavala na jednotlivé typy diskriminácie z dôvodu: rasy či etnickej príslušnosti, zdravotného postihnutia, dôvodu veku, náboženstva a viery, sexuálnej orientácie, pričom bolo vysvetlenie podložené konkrétnymi príkladmi a sprevádzané diskusiou s účastníkmi/čkami o ich vlastných skúsenostiach s jednotlivými typmi.

Diskriminácia na základe pohlavia/rodu tvorila ďalšiu tematickú oblasť prednášky. Na úvod boli vysvetlené základné pojmy pohlavie a rod. Zásadným bolo pre účastníkov/čky

Mgr. Kamila Beňová pri svojej prednáške.

pochopenie rozdielu medzi pohlavím a rodom, ako aj rodu ako ťažiskového konceptu, čo bolo aj overené krátkym testom. Nasledovalo teoretické uchopenie pojmu rodové stereotypy podložené konkrétnymi príkladmi a vysvetlenie pojmu rodovo citlivý jazyk.

Nasledoval opis prípadov z našej spoločnosti, kde sa s diskrimináciou na základe pohlavia alebo rodu môžu ľudia obvykle stretnúť. Na základe toho bola prednáška smerovaná na oblasť zamestnanosti, resp. trh práce, ako najbežnejšou oblasťou pre tento typ diskriminácie. V tejto súvislosti boli účastníkom/čkam vysvetlené základné pojmy súvisiace s problematikou: horizontálna a vertikálna segregácia trhu práce, sklenený strop, rodový rozdiel v odmeňovaní, podložené faktami a súvislosťami zo slovenskej reality. Na záver prezentovala lektorka koncept rodovej rovnosti ako možné východisko pri riešení diskriminácie na základe pohlavia alebo rodu.

V prezentácii boli použité hry OZ EsFem s názvom „Falošné rozdiely“ a „...keď to isté nie je to isté...“.

Informačné zdroje:

www.diskriminacia.sk, www.rodicovstvo.sk,
www.esfem.sk

Najsilnejší je ten, kto premôže sám seba

Pozícia žien v spoločnosti

Pozícia žien v SR je veľmi zložitá. Prebiehajúce reformy v národnom hospodárstve za posledných takmer 20 rokov neznamenali pre ženy výrazné zmeny v ich pozícii v rámci spoločnosti. V SR nemáme ženy výrazne zastúpené ani v jednej oblasti života spoločnosti.

- ▶ Nie sú rovnocenne s mužmi zastúpené v politických pozíciách na všetkých úrovniach (obce, samospráva, štátna správa, vláda, národná rada...).
- ▶ Nie sú zastúpené v riadiacich pozíciách veľkých podnikov, ale tiež nepodnikajú a netvorí ani polovicu samostatne pôsobiacich živnostníkov.
- ▶ Nie sú zastúpené ani v rámci vedy a výskumu, v počte doktorandov je pomer takmer rovnaký, ale čím je vyššia odborná pozícia tým je menej žien na nej, napr. počet docentiek je takmer tretinový, ale pomer profesoriek je ešte nižší.

Ženy sa nedokázali napriek tomu, že tvoria v Slovenskej republike väčšinu spoločnosti presadiť. Treba však aj sebakriticky uviesť, že väčšinou ani nemajú záujem zmeniť svoju pozíciu v práci, rodine a v spoločnosti.

Vidiecke ženy vo svete

V roku 2004 sme obdivovali, že Nobelovu cenu mieru získala profesorka Wangari Maathai z Kene a to najmä za svoje mierové posolstvo ochranou prírody a obnovou lesných porastov. Svet vzdal hold žene, ktorej život je naplnený láskou k prírode a láskou k ľuďom.

Vo svetových organizáciách vedľa prečo prijímajú vo všetkých materiáloch k obnove krajiny ustanovenia ku vidieckym ženám týkajúce sa najmä obnovy krajiny, obnovy ochrany prírody...

Ženy zostávajú doma, málokedy sa zúčastňujú vojnových konfliktov, starajú sa o rodinu, udržiavajú gazdovstvá a obnovujú krajinu.

Myšlienka uctiť si vidiecke ženy vznikla spontánne počas Pekinskej konferencie v roku 1995. Táto konferencia venovaná problematike žien, na podnet zástupcov niekoľkých mimovládnych organizácií. OSN prostredníctvom jednej zo svojich agentúr FAO vyhlásila 15.10. tohto roku za Svetový deň vidieckych žien (World Rural Women's Day).

Od roku 1997 sa každoročne pod záštitou nadácie World Women Summit Foundation (WWSF) konajú rôzne aktivity a podujatia zamerané na posilnenie postavenia a vzdelania vidieckych žien vo viac ako 100 krajinách po celom svete. Každým rokom zverejňuje WWSF výzvu- otvorený list všetkým vidieckym ženám sveta s určitou tematikou.

V roku 2004 bol napr. hlavný motív výzvy – Dožadujte sa svojich práv zapojiť sa do rozhodovacích procesov. **Žena – matka**, živiiteľka rodiny a manželka nemá uznanie, nemá prístup k vzdelaniu, službám a nemá rovnaké práva a vymoženosti ako muži. Jej prínos pre spoločnosť zostáva nepovšimnutý.

Rok 2006 bol rokom práva na bývanie, rok 2005 bol rokom práva na vlastný účet a v predchádzajúcom období poukázali na právo na vzdelanie, zdravú vodu a prístup k informačným technológiám...

Fakty o vidieckych ženách sú alarmujúce:

- ▶ Ženy reprezentujú 2/3 podielu negramotných ľudí na svete

- ▶ Vidiecke ženy, hlavne farmárky, je ich viac ako 1,6 miliárd, reprezentujú štvrtinu z celkovej populácie sveta
- ▶ Počet vidieckych žien žijúcich v chudobe sa od roku 1970 zdvojnásobil a neklesá v závislosti od hospodárskeho rastu krajín
- ▶ Vidiecke ženy vyprodukujú priemerne viac ako polovicu produkcie potravín: viac ako 80% v Afrike, 60% v Ázii, medzi 30 a 40% v Latinskej Amerike
- ▶ Ženy vlastní len 2% z výmery fariem, v niektorých krajinách vôbec nemôžu mať majetok a v niektorých krajinách sa pôdny majetok nedelí a zostáva vo vlastníctve rodiny, v bezpodielovom vlastníctve (africké krajiny, Egypt, Sýria...)
- ▶ Príjem vidieckych žien z poľnohospodárskej činnosti je len 1% z príjmov farmárov

Základné problémy pri presadzovaní rovnosti príležitostí obidvoch pohlaví

Ekonomické a sociálne práva

V prípade ekonomických práv žien ide o vytvorenie rovnakých šancí v rámci ekonomického života počas práce, v rodine a spoločnosti. Typické je prepojenie so sociálnymi právami. Nedostatočná úroveň sociálnych práv sa prejavuje väzbou aj na feminizáciu chudoby.

Ide o väzby:

- ▶ na konzervatívne začlenenie sa žien do najmenej odmeňovaných profesií,
- ▶ na rodinné stereotypy, ktoré nedovoľujú vyššiu angažovanosť v práci a spoločnosti a tým preferenciu u žien pracovných úväzkov za nižšiu odmenu.

No nejde len o priamo výkon nižšie platenej práce, ale tiež feminizácia chudoby môže byť spôsobená prerušením pracovnej kariéry, prácou na čiastočný úväzok, nedostatočným prístupom ku vzdelaniu a školeniam, nekorektnosť v prístupe zamestnávateľa ku zamestnankyni pri plnení si rodičovských povinností atď.

V súčasnosti v oblasti rodovej rovnosti sa v SR najčastejšie riešia:

- ▶ Zvýšená pomoc dlhodobo nezamestnaným ženám,
- ▶ Zlepšenie prístupu k vzdelaniu, ale najmä u žien uchádzačiek o prácu,
- ▶ Zabezpečenie podmienok pre dennú starostlivosť o deti, ochranu v tehotenstve,
- ▶ Úprava pracovného času napr. rovnaké práva pri čiastočnom pracovnom úväzku ako pri plnom pracovnom úväzku, flexibilný pracovný čas a iné.

V rámci sociálnych práv je možné riešiť problémy s mobilitou v prípade vidieckych oblastí - čiže verejná doprava, školská doprava, tiež kvalita života z hľadiska prístupu k zdravotnej starostlivosti, ku kultúre, ku športu...

Najčastejšie môžeme v rámci politiky rovnosti pohlaví identifikovať niektoré základné okruhy problémov. Tieto by bolo nutné riešiť pomocou prieniku dopadu aktivít, pretože často obsahujú prekrývajúce sa prvky ovplyvňujúce implementáciu projektov a tiež výsledkov. Sú to tieto základné okruhy:

- ▶ ekonomické a sociálne práva (tie sa prekrývajú s ľudskými právami a prevenciou násillia),
- ▶ ľudské práva (sú najvšeobecnejšie formulované, ale najhoršie sa identifikuje ich porušovanie),
- ▶ prevencia násillia (je problematická najviac vo vzťahu obeť a násilník, spoločnosť a obeť),
- ▶ účasť a rozhodovanie (o túto problematiku má záujem najmenší počet žien).

Ľudské práva

V súčasnosti sa na Slovensku riešia konkrétne opatreniami najmä na elimináciu diskriminácie a rôznych foriem nerovnosti správania sa podľa rodu, pohlavia, národnosti, príslušnosti k menšine a iné. Túto je možné riešiť:

- ▶ právnu cestou (Antidiskriminačný zákon, Zákonník práce)
- ▶ inštitucionálnou pomocou (poradenstvom cez Stredisko pre ľudské práva s právom zastupovať poškodenú obeť až na súde)
- ▶ preventívnymi aktivitami (Úrad vlády SR, Projekty EÚ)

- pomocou mimovládnych organizácií a v rámci sociálneho a psychologického poradenstva vykonávanou subjektmi sociálneho poradenstva
V SR je najčastejším problémom v rámci ľudských práv riešeným najmä mimovládnyimi organizáciami presadzovanie práva žien **na voľbu** v rámci reprodukčného cyklu.

Prevenia násilia

Táto problematika sa najčastejšie týka násilia v rodine, v práci a v spoločnosti. V rámci rodovej politiky sa najviac venujeme domácejmu násiliu a to najmä obeťam násilia. Málo je riešená problematika prevencie násilia a to najmä u mladých žien.

V niektorých prípadoch sa riešia problémy prevencie obchodu so ženami.

Účasť a rozhodovanie

Nízka úroveň zastúpenia žien súvisí najmä s deficitom demokracie, ale tiež so zhoršenou ekonomickou a sociálnou situáciou žien. O túto problematiku majú ženy najmenší záujem. Postoje žien sú zatiaľ na základe zaužívaných rodových stereotypov, kde ženy sa málo angažujú v rámci spoločnosti.

Fakty o prínose žien v spoločnosti

V tých krajinách, kde ženy sú výraznejšie zastúpené v riadiacich pozíciách podnikov alebo v spoločnosti zaznamenali najmä tieto dôležité skutočnosti:

- Dodržiavania rovnosti príležitostí znamená zvýšenie tvorivosti a vernosti zamestnancov podniku.
- Spravodlivé riadenie zvyšuje výkon zamestnancov a motivuje ich k účasti na rozvoji podniku.

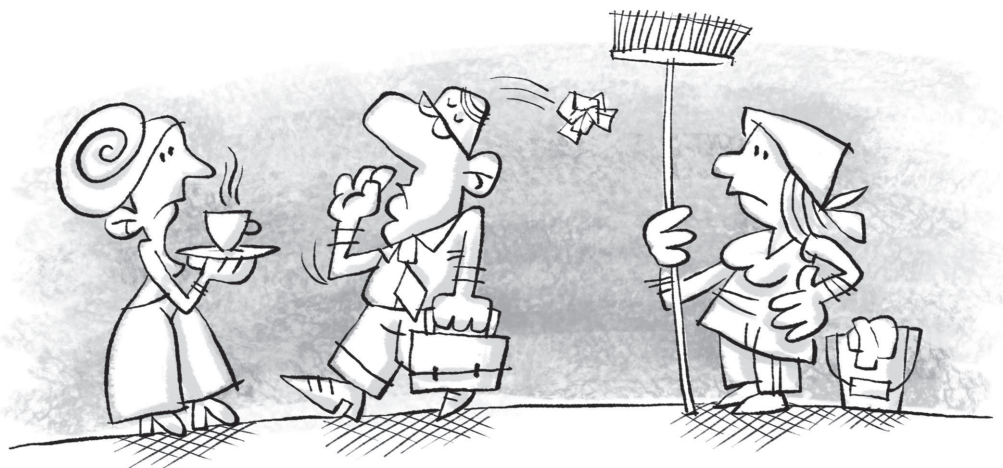
A aká je situácia na Slovensku?

Vidiek so svojou štruktúrou má od priemyselných centier, ktoré sme mali vybudované (veľké strojárne podniky, podniky spotrebného a potravinárskeho priemyslu) neustále odlišnosti. Vyznačuje sa diverzifikáciou podnikateľských aktivít, ktorá je pre systém riadenia

zložitejšia ako v prípade veľkých podnikov. Na druhej strane v prípade hospodárskej recesie nie sú jej dopady pre vidiecke podnikanie až katastrofálne. Preto je najlepšie z hľadiska rovnováhy regionálnej politiky mať vybudovanú vidiecku infraštruktúru podnikania s možnosťou mobility do veľkých priemyselných centier. V tom prípade však obyvatelia nemajú väčšinou príjmy len z jednej pracovnej činnosti, ale ich príjem je flexibilný podľa vykonávaných činností. Túto skutočnosť sme dostatočne neakceptovali ani za uplynulých 50 rokov a vypomstilo sa nám to vysokou nezamestnanosťou po roku 1990, keď padla výroba v strojárskych podnikoch a v spotrebnom priemysle masovo orientovanom smerom na krajiny Rady vzájomnej hospodárskej pomoci – RVHP (Rusko, Ukrajina, Bulharsko, Maďarsko, Rumunsko...). Najvýraznejšou osobitosťou práce na vidieku, u ženských povolání v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve, ale aj v cestovnom ruchu je sezónnosť prác. Okrem toho náš vidiek ešte stále charakterizuje väzba k pôde, ale nie ako ku živiteľke, ale najmä ako ku možnosti privyrobit si na samozásobovaní potravinami. Na základe výsledkov prieskumu záujmu o sezónnu prácu medzi obyvateľmi vidieka SR môžeme konštatovať, že vzhľadom k veľmi zníženej príjmovej úrovni a nízke mu sociálnemu zabezpečeniu nemajú naši obyvatelia záujem o takúto prácu. Doteraz prevládajú konzervatívne postoje odmietajúce flexibilné príjmy z viacerých zdrojov. Dôvodom môže byť naše pomerne nízke dôchodkové zabezpečenie.

Nepriaznivý trend v zamestnaniach, ktoré sú typickými pre ženy v rámci sféry služieb pokračuje na Slovensku aj naďalej. Prevláda koncentrácia zamestnávania žien v nízkoпрíjmových zamestnaniach a tiež veľké regionálne rozdiely ku dostupnosti pracovných príležitostí. Tie podniky, ktoré sú na vidieku sú práve podniky sféry poľnohospodárstva, lesného hospodárstva, cestovného ruchu a najmä poskytovania komplexných vidieckych služieb. Tie posledné sme nemali vybudované ani pred rokom 1990. A ani za uplynulých takmer 20 rokov sme nedokázali využiť danosti vidieckeho priestoru, ktoré sa prejavia

zvýšením zamestnanosti a kvality života na vidieku práve v uvedených odvetviach pracovnej činnosti. Tieto práce sú charakteristické vysokým podielom manuálnej práce a tým tiež vyšším podielom na zamestnávaní a najmä žien. Vybudovaním priemyselných centier mala mobilita za prácou väčšinou regionálny charakter. Výnimky sú možno aj pozostatkom z histórie a to je stavebná činnosť u mužov. U žien je to v súčasnosti práca v zdravotníctve, opatrovateľstve a to najmä v zahraničí. Ak si to premietneme do európskeho rozmeru nie je tu typická regionálna mobilita, ale práve spomínaná profesionálna. Špecifickým znakom žien je však všeobecne skutočnosť, že dávajú prednosť kratšej dochádzke do zamestnania a práci na kratší úväzok (aj v prípade práce opatrovateľky). Súvisí to s historickými súvislosťami ich výchovy a spôsobu života. A to je starostlivosť o dieťa a rodinu, zhoršený zdravotný stav, iniciatíva zamestnávateľa k skráteniu pracovnej doby, ale aj vôľa ženy zastávať svojim spôsobom v rodine nezastupiteľnú rolu. V SR tvoria ženy až 80 % podiel pracujúcich na skrátený pracovný čas.

Výsledky socioekonomického prieskumu z roku 2004-2008, ktorý sme výskumne uskutočnili (Petrašová, V, a kol.2008), poukazuje na problémy obyvateľstva v horských a vidieckych oblastiach Slovenska. Mladí ľudia z týchto regiónov odchádzajú a problémy s nízkou

mobilitou obyvateľstva a najmä žien spôsobujú, že tu zostáva žiť veľká skupina obyvateľov zaradovaných ako znevýhodnení uchádzači o prácu. Samotní uchádzači o prácu majú malý záujem o podnikanie. Prevláda záujem o prácu v plnom pracovnom pomere alebo v pracovnej dobe s pružným pracovným časom.

Záver

Prevládajúce rodové stereotypy a konzervatívne prostredie slovenskej spoločnosti spôsobuje malé zmeny v pozícii žien z hľadiska ochrany pred diskrimináciou. Ak aj u nás pristúpime k opatreniam v sociálnej oblasti bývajú väčšinou len následné a takmer nerobíme prevenciu, za ktorú považujem najmä aktívny systematický prístup k ženám nielen formou pasívnej a aktívnej poradenskej činnosti (v prípade identifikácie diskriminácie právne poradenstvo s možnosťou zastupovania na súde), ale v počiatkoch aktívnym oslovovaním žien na ich pracoviskách a v domovoch, v spoločnosti.

Prečo rovnosť cestou ekonomickej nezávislosti? Základný cieľ - dosiahnuť schopnosť každého jednotlivca doceliť ekonomickej nezávislosti zárobkovou činnosťou.

viac na www.vipa.sk/projekty

Predaj z dvora – O nás bez nás?

V programovom vyhlásení sa vláda SR zaviazala prispôbiť legislatívu pre priamy predaj farmárskych výrobkov podmienkam v iných členských štátoch EÚ, a to rozšírením na všetky druhy farmárskych výrobkov a zmiernením kritérií na ich výrobu a priamy predaj. Táto úloha je plne v kompetencii Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka (MPRV) SR, pričom jeho šéf viackrát označil výrobu a predaj produktov a potravín rastlinného a živočíšneho pôvodu konečnému spotrebiteľovi za jednu zo svojich priorit.

Rezort pôdohospodárstva pokročil v práci natoľko, že začiatkom tohto mesiaca predložil príslušnú legislatívu na medzirezortné pripomienkové konanie. Ide o nariadenie vlády SR, ktorým sa upravuje výroba a predaj produktov a potravín rastlinného pôvodu a živočíšneho pôvodu konečnému spotrebiteľovi, a o nariadenie vlády SR, ktorým sa ustanovujú technické a hygienické požiadavky na občasnú bitúnky. Obe nariadenia by mali nadobudnúť účinnosť od 1. septembra 2011.

Poľnohospodári sa už niekoľko rokov márne domáhajú legislatívy, ktorá by bola jednoduchá, nekomplikovaná a flexibilná. Posledný pokus z roku 2009 pritom ich predstavy nenašplnil a je otázne, či sa to teraz podarí napraviť. Problém je totiž v tom, že aj vyššie uvedené nariadenia sa robili takpovediac od zeleného stola, bez účasti tých, ktorých sa to najviac týka – teda prvovýrobcov.

„Od februára 2010, kedy sme mali posledné pracovné stretnutie na pôde MPRV SR, sme neboli oslovení, ani sme ako cieľoví účastníci neparticipovali na príprave novelizácie či úpravy príslušnej legislatívy,“ uviedla Eva Porubánová, zástupkyňa platformy, ktorú aj v súvislosti s problematikou tzv. predaja z dvora vytvorili štyri mimovládne organizácie.

Prvovýrobcov, ktorí už dlhšiu dobu realizujú svoju produkciu cez systém predaja konečnému spotrebiteľovi nikto nepožiadala o spoluprácu. Ich návrhy a pripomienky by určite boli na prospech vecí, pretože za posledného 1,5 roka boli niektorí z nich podrobení kontrolám z úra-

du verejného zdravotníctva, zo živnostenského úradu, zo strany polície i veterinárnej správy. Pri kontrolách neboli zistené žiadne nedostatky a kontrolóri mali veľa nápadov ako vylepšiť systém predaja konečnému spotrebiteľovi z pozície ich rezortu. Jestvovala teda „spätná väzba“, ale MPRV SR zostalo „slepé a hluché“, ako sa vyjadril aj jeden z prvovýrobcov Pavel Petránek zo spoločnosti Morcky Petránek v Turčianskych Tepliciach.

Hoci bez účasti prvovýrobcov, návrhy nariadení vlády sú na svete a zainteresovaní ešte môžu presadiť svoje návrhy v procese pripomienkového konania.

V predložených nariadeniach chýba cieľ a účel tohto návrhu, t.j. celoplošne umožniť spotrebiteľom získať čerstvé a nekonzervované potraviny, ktoré by svojou kvalitou boli schopné konkurovať potravinám z veľkoobchodných reťazcov.

Zástupcovia prvovýrobcov doporučujú doplniť do nariadenia aj spôsob predaja prostredníctvom tzv. farmárskych (gazdovských) tržníc, ktoré už úspešne fungujú v Čechách, Maďarsku či v Rakúsku.

Považujú za potrebné riešiť vybudovanie systému farmárskych trhovísk v každej väčšej obci, kde by v primeranom prostredí a pod dozorom príslušných kontrolných orgánov mohli miestni producenti predávať svoje poľnohospodárske prebytky. Prostriedky na výstavbu a modernizáciu farmárskych tržníc by sa dali získať z fondov Európskej únie.

Návrh o výrobe a predaji konečnému spotrebiteľovi je z pohľadu poctivého producen-

ta neobmedzujúci. Avšak z hľadiska nekalej konkurencie ľahko zneužiteľný a z pohľadu kontroly a vystopovateľnosti potravín je to nekontrolovateľné. Uvedený návrh treba „vycibriť“, aby sa zachovalo fair-play a možnosť kontroly. Pozitívom návrhu je to, že nie sú v ňom uvedené množstevné limity a je povolené vykosťovanie, respektíve rozrábka vlastnej produkcie.

Za Platformu 4MVO boli pripomienkované aj predchádzajúce návrhy nariadení, žiaľ, s minimálnym úspechom. Je nevyhnutné pripomienkovať aj aktuálne návrhy, ale efektívnejšie je umožniť dotknutým stranám participovať na príprave návrhov legislatívy, aby sa to nerobilo v štýle o nich bez nich

Mgr. Rudolf Pado, predseda a projektový manažér OZ TATRY

Podporili kompostovanie v Liptovskom Mikuláši

(Tlačová správa, 29. 4. 2011)

OZ TATRY odovzdalo občanom mesta Liptovský Mikuláš 100 kusov drevených kompostérov pre domáce kompostovanie v hodnote cca 2 000 eur.

V rámci projektu „BIOodpad nie je odpadom“, ktorého cieľom je propagácia a podpora kompostovania biologicky rozložiteľných odpadov občanmi mesta, OZ TATRY taktiež vyhlásilo súťaž „O najkrajšie kompostovisko“ v meste Liptovský Mikuláš a v jeho mestských častiach a súťaže pre materské, základné a stredné školy k téme biologicky rozložiteľných odpadov, a to v štyroch kategóriách: výtvarná súťaž, literárna súťaž, fotografická súťaž a občianske OKO. Okrem toho, súčasťou projektu je aj umiestnenie troch informačných tabúľ k téme kompostovania v záhradkárskej osade.

Projekt OZ TATRY „BIOodpad nie je odpadom“ bol podporený z Nadačného fondu „TESCO pre zdravšie mestá“ v Nadácii Pontis (www.nadaciapontis.sk). Časť finančných zdrojov pre realizáciu projektu vyčlenilo OZ TATRY z vlastných zdrojov.

Občianske združenie TATRY

Držiteľ „The Sasakawa Environmental Award“ v roku 2000 a 2002, „Národnej ceny za kultúrne a prírodné dedičstvo 2004“, Ceny Rady mládeže Slovenska za podporu práce s deťmi a mládežou – „MOST 2006“, britskej environmentálnej ceny „International Green Apple Awards“ v roku 2007, Ceny odpadového hospodárstva „Zlatý mravec“ v roku 2010, Ceny Nadácie Orange za regionálny rozvoj v roku 2011.

Člen medzinárodnej organizácie Danube Environmental Forum (DEF), Agro – ekofóra a platformy Ekofórum.

Kontakt:

KEMI 627/5, 031 04 Liptovský Mikuláš
Tel.: ++ 421 44 553 10 27
E – mail: oztatty@slovanet.sk
www.youtube.com/oztatty

Mgr. Martin Dubníček, riaditeľ mediáčno-konzultačného centra SOVA

Mediácia

Mediáciou podľa zákona č. 420/2004 rozumieme predovšetkým mimosúdne konanie, v ktorom mediátor pomáha stranám riešiť svoju konfliktnú situáciu a tak dospieť k dohode.

Mária Behanovská, predsedníčka Vídieckeho parlamentu na Slovensku a Mgr. Martin Dubníček, riaditeľ mediáčno-konzultačného centra SOVA.

Mediácia, ako spôsob riešenia konfliktov, sa používa aj v prípadoch, keď sú obidve strany už v rozbehnutom konflikte, ktorý prípadne už riešia prostredníctvom súdu. Aj v tomto prípade je možné začať mediáciu a pomocou mediátora dospieť k dohode.

Mediáciou možno riešiť spravidla všetky druhy sporov, ktoré vznikajú z:

- občianskoprávných,
- rodinných,
- obchodných,
- záväzkových a pracovnoprávných vzťahov.

Mediácia je teda proces, v ktorom jedna strana sporu požiada mediátora o asistenciu a pomoc pri pokuse o priateľské urovanie sporu. Podmienkou je, že aj druhá strana súhlasí s účasťou na mediácii, čo je najzákladnejšia požiadavka pre uskutočnenie stretnutia s mediátorom.

Mediator je ten kto je pripravený pomôcť účastníkom nájsť svoje vlastné riešenie problému, nezasahuje do rozhodovania a výberu riešenia účastníkov, ale dbá na vyvážené rozdelenie komunikačného priestoru, čiže na to, aby každá zo strán mala možnosť sa k danej problematike vyjadriť a získať k svojmu rozhodnutiu toľko informácií, koľko ich potrebuje. Podporuje strany pri zvažovaní jednotlivých variantov riešenia a tvorbe dohody prijateľnej pre všetky strany konfliktu. Ulahčuje proces jednania medzi stranami. Nie je posudzovateľom ani kritikom, neradí, nesúdi ani nehľadá vinníka.

Mediácia sa spravidla úspešne končí dohodou, ktorá má písomnú formu, a je pre osoby zúčastnené na mediácii záväzná. Tá môže byť aj podľa § 15 odst. 2 spísaná vo forme notárskej zápisnice, alebo schválená ako zmier pred súdom, rozhodcovským orgánom.

Poplatky za spísanie notárskej zápisnice ustanovuje Vyhláška Ministerstva spravodlivosti číslo 748/2004 o odmenách a náhradách notárov. V prípade skončenia sporu schválením súdneho zmiernia sa účastníkom vráti 30% – 90% zaplateného poplatku (§ 11 ods. 7 zákona číslo 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch).

V prípadoch, ak povinná strana nebude plniť, k čomu sa zaviazala, môže byť podaný návrh na súdny výkon rozhodnutia podľa Občianskeho súdneho poriadku alebo návrh na exekúciu podľa Exekučného poriadku.

Niekoľko dôvodov pre mediáciu

Súdne konanie je náročné nielen z finančného a časového hľadiska, ale najmä z dôvodov zasahujúcich osobnú a emocionálnu strán-

ku účastníkov. Dôvodov prečo uprednostniť mediáciu pred súdnym konaním je veľa, no ponúkam aspoň niekoľko z nich:

- ▶ **Šetrí čas** – mediáciu je možné začať už v priebehu niekoľkých dní. Mediačné konanie sa po začatí podarí ukončiť spravidla po niekoľkých mediačných stretnutiach, čo zvyčajne predstavuje niekoľko týždňov. V ideálnom prípade sa strany môžu dohodnúť už na prvom mediačnom stretnutí.
- ▶ **Šetrí peniaze** – náklady na mediačné konanie sú výrazne nižšie ako pri riešení sporu súdnou cestou. Navyše, ak sa už aj začalo súdne konanie, ale spor sa podarí urovnať mediáciou, vráti sa časť súdnych poplatkov (§ 15 zákona 420/2004 Z.z.).
- ▶ **Nezhoršujú sa vzťahy strán sporu** – mediácia na rozdiel od súdneho sporu pomáha stranám sporu zachovať a dokonca ďalej rozvíjať doterajšie vzťahy. Mediácia tiež pomáha rozvíjať rešpekt k názorom a postojom iných ľudí.
- ▶ **Je dobrovoľná** – k účasti na mediácii nie je možné žiadnu zo strán prinútiť, preto súhlas s účasťou na mediačnom konaní dáva nádej, že strany majú naozajstný záujem svoj spor vyriešiť čo najrýchlejšie a bez zbytočných strát.
- ▶ **Je neformálna** – mediácia je v porovnaní so súdnym konaním menej formálna, čo vyplýva nielen z postavenia mediátora, ale aj zo samotnej podstaty mediácie, najmä jej dobrovoľnosti.
- ▶ **Je dôverná** – účastníci mediačného konania (teda rovnako mediátor aj strany sporu) sú povinní zachovávať mlčanlivosť o všetkých skutočnostiach o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s predmetom mediácie.
- ▶ **Máte to pod kontrolou** – mediácia má svoje zaužívané postupy a pravidlá, ale priebeh konkrétneho mediačného konania ovplyvňujú strany konania podľa svojich potrieb.
- ▶ **Mediátor sa zameriava na záujmy strán sporu** – mediator nie je sudca, nerozhoduje o vine či nevine, ale vytvára podmienky na nájdenie riešenia prijateľného pre všetky strany sporu, všetko musí byť však v súlade so zákonom. V prípade potreby môžu strany sporu svoje stanoviská konzultovať so

svojimi právnymi zástupcami, alebo sa nimi nechať zastupovať.

- ▶ **Možné ju použiť aj keď už začalo súdne konanie** – to, že sa už začalo súdne konanie nie je prekážkou mediácie a hoci to nie je jeho povinnosťou, sudca by mal odporučiť účastníkom súdneho konania pokúsiť sa vyriešiť spor mediáciou. Napokon, ak bude mediácia neúspešná, sa v krajnom prípade vždy môžete na súd vrátiť.
- ▶ **Naozaj to funguje** – skúsenosti z krajín, kde je mediácia bežnou súčasťou života potvrdzujú, že vysoké percento prípadov, ktoré sa dostanú na mediáciu končí dohodou. Aj v prípadoch, ktoré sa neskončili úspechom, sa strany sporu v prevažnej miere vyjadрили, že ak v budúcnosti budú mať spor, pokúsia sa ho riešiť mediáciou.

Niekoľko slov k použitiu mediácie

Rodinná mediácia sa zaoberá riešením konfliktov vzniknutých vo vzájomnom súžití v bežnom živote rodine.

Rozvodová mediácia je metódou riešenia konfliktov v rámci už prebiehajúceho rozvodového konania manželov. V tejto oblasti prispieva nielen k vyriešeniu samotného problému, ale i k tak dôležitému zlepšeniu vzájomnej komunikácie strán a k ich ďalšej spolupráci. Umožní manželom, aby si vyjasnili problémové okruhy a mali vlastný podiel na vyriešení problému a na výsledku, ktorý považujú za správny. Spoločná zodpovednosť za rozhodnutie umožní predchádzaniu možnému vystupňovaniu ďalších konfliktov medzi partnermi.

Využitie rodinnej mediácie má pozitíva jednak pre samotných účastníkov sporu a zároveň rešpektuje záujem detí, aby prípadný zdĺhavý súdny spor nemal negatívny vplyv na ich priaznivý vývoj.

Týka sa najmä:

- ▶ rodinných a partnerských sporov,
- ▶ rozvodov,
- ▶ starostlivosti o deti,
- ▶ styku s deťmi po rozvoде,

- ▶ vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ...

Vhodná je predovšetkým:

- ▶ pre obnovenie komunikácie medzi vzájomne odcudzenými manželmi
- ▶ pre dosiahnutie dohody o výchove nepplnoletých detí
- ▶ pre dosiahnutie dohody o styku rodičov s nepplnoletým dieťaťom
- ▶ pre dosiahnutie dohody o výške výživného na nepplnoleté deti
- ▶ pre dosiahnutie dohody o rozdelení spoločného majetku manželov
- ▶ pre riešenie sporov v rodine (pri rozvoze a po ňom, pri dedičskom konaní)

Občiansko-právna mediácia

Mediáciou možno urovnávať množstvo sporov vznikajúcich medzi nájomníkmi a majiteľmi domov, nájomníkmi navzájom, nájomníkmi a ostatnými štátnymi i neštátnymi organizáciami.

Takisto je možné riešiť spory, ktorými sa zaoberajú priestupkové komisie pri obecných a mestských úradoch, predovšetkým tzv. susedské spory. Tie sa mnohokrát vlečú veta rokov. Ich príčinou býva napr. len vzájomné nedorozumenie, ktoré sa udeje niekde na počiatku sporu.

V občianskoprávných sporoch sa týka:

- ▶ susedských sporov,
- ▶ majetkových sporov,
- ▶ sporov zo zmlúv,
- ▶ komunitných sporov, ...

Obchodná a firemná mediácia

Mediáciu možno využiť aj v komerčnej oblasti, pri riešení obchodných či zamestnanec-kých sporov. Výhodou mediácie v obchodnej oblasti je jednoznačne fakt, že pri riešení mediáciou nedochádza k prerušeniu obchodných väzieb medzi firmami alebo podnikateľmi, ako tomu väčšinou býva pri súdnom konaní. Poskytuje príležitosť prekročiť čisté právne postavenie a nachádzať špecifické riešenia. To zvyšuje šance, že akonáhle strany svoj spor vyriešia, budú schopné udržiavať bežné obchodné a osobné vzťahy.

Sprava: Mária Behanovská, predsedníčka VIPA SK; JUDr. Anna Medvedová, notárka Brezno; Mgr. Peter Gogola, primátor mesta Banská Bystrica; Mgr. Martin Dubníček, riaditeľ Mediáčno-konzultačného centra SOVA; Mgr. Lenka Danová, predsedníčka FCM (Fórum pre komunikáciu); JUDr. František Kutlík, riaditeľ mediáčneho centra Bratislava.

Obchodno-právna sa týka:

- ▶ dodávateľsko-odberateľských vzťahov,
- ▶ spoluvlastníckych vzťahov,
- ▶ iných firemných, či vnútrofirmych vzťahov,
- ▶ finančných operácií,
- ▶ zákazníckych vzťahov

Pracovno-právna mediácia sa týka najmä:

- ▶ sporov z pracovného pomeru,
- ▶ z kolektívnych zmlúv a pod.

Verejná a štátna správa

Mediácia v inštitucionálnej oblasti rieši problémy medzi štátnymi organizáciami, verejnou správou, samosprávou.

Ako prebieha mediácia

Hoci je mediácia menej formálna ako súdny proces, má tiež svoje zaužívané pravidlá a postupy.

Čo teda môžete očakávať, ak máte záujem riešiť svoj spor mediáciou?

Ako prvý krok kontaktujte mediátora, ktorý posúdi, či je spor vhodný na mediáciu. Ak áno, mediátor osloví všetky strany sporu a pozve ich na mediáčne stretnutie, ktorého priebeh je spravidla nasledovný:

V úvodnej časti vysvetlí princípy mediácie, priebeh mediačného procesu a svoju úlohu. Mal by zdôrazniť dobrovoľnosť mediácie, nestrannosť mediátora a dôvernosť všetkých informácií, ktoré sa strany a mediátor v priebehu mediácie dozvedia. Dôležité je, aby sa strany sporu na osobe mediátora zhodli a mediátor túto úlohu prijal. Dohodnú sa vzájomne pravidlá komunikácie a určí sa očakávaná dĺžka mediačného stretnutia. Tiež sa dohodne výška a spôsob platby finančnej odmeny mediátora. Napokon mediátor spíše Dohodu o riešení sporu mediáciou, ktorú spoločne so všetkými stranami sporu podpíše.

Potom dostane každá strana neprerušovaný čas na vysvetlenie svojho pohľadu na predmet sporu. Cieľom ale nie je hľadať príčiny sporu alebo vinníka, ale vytvorenie bezpečnej situácie, v ktorej každý účastník sporu môže prejavíť svoje chápanie a prežívanie sporu. Na záver tejto časti mediátor preformuluje neutrálnym spôsobom vypočuté stanoviská tak, aby vytvoril podmienky pre hľadanie riešenia.

V ďalšom priebehu sa snažia strany spory prostredníctvom vzájomnej komunikácie

o pochopenie názorov a postojov protistrany a hľadajú vzájomne prijateľné riešenie. Mediátor nikoho neobviňuje, nesúdi, nerozhoduje, kto má pravdu a kto nie, ani nerobí žiadne rozhodnutia, čo by mali strany robiť. Pomáha účastníkom mediačného stretnutia otvorene diskutovať problém a identifikovať vhodné riešenie. Ak na prvom mediačnom stretnutí nenájdu strany spoločne prijateľné riešenie, ale sú ochotné pokračovať v hľadaní, mediačné stretnutie sa ukončí a účastníci si dohodnú termín ďalšieho stretnutia.

Ak napokon nájdu strany sporu riešenie, ktoré im vzájomne vyhovuje, spíše mediátor Dohodu o vyriešení sporu, ktorú podpíše strany sporu aj mediátor. Podpisom dohody je proces mediácie ukončený a úloha mediátora končí.

Takto spísaná dohoda zaväzuje strany plniť povinnosti ku ktorým sa v nej zaviazali. Zároveň býva vhodné poistiť si naplnenie dohody napríklad spísaním záväzkov strán vo forme notárskej zápisnice, alebo schválením dohody vo forme zmiernu pred orgánmi, ktorých súdny výkon zákon pripúšťa.

Mária Behanovská

Pod'akovanie za 10 rokov práce

V poradí už tretiu cenu generálneho riaditeľa Lesov SR udeľovanú pri príležitosti Medzinárodného roka lesov získal Vidiecky parlament na Slovensku.

Organizácia, ktorá zastrešuje približne stovku fyzických a právnických osôb, sa zaslúžila okrem iného o rozvoj miestnych akčných skupín (MAS) a prístupu líder na slovenskom vidieku. Vyjadruje sa aj k chýbajúcim právnym predpisom a strategickým dokumentom štátu, aby boli v súlade s potrebami vidieka a ziskava, spracováva a šíri informácie o vidieku a pre vidiek. Cenu nemusí vždy dostať iba konkrétny človek, môže to byť aj inštitúcia. „Vždy hľadám, kto má veľký podiel na tom, čomu je venovaný práve ten mesiac. Je to niekedy až detek-

tívna práca nájsť niekoho, kto spĺňa moje predstavy. Vidiecky parlament zastrešuje veľa organizácií a robia pre rozvoj vidieka všetko, čo je v ich silách,“ zdôvodnil výber generálny riaditeľ podniku Igor Vizslai. Ocenenie Vidieckeho parlamentu podporil aj minister pôdohospodárstva Zsolt Simon.

Na VČS 29. marca 2011 prebrali z rúk predsedníčky štyria členovia Vidieckeho parlamentu, Ing. Janka Mikušáková, Ing. Ladislav Hudák, Ing. Mária Strižová a Mgr. Ľubomír Faltan, ocenenie za prácu v parlamente a vytrvalosť presadzovať zvýšenie kvality života na vidieku.

Predstavujem občianske združenie „Svätý Gorazd“

Na akcii vidieckeho parlamentu Slovenska v Piešťanoch v hoteli Magnólia okrem iných sa aktívne zapojilo do celodenného programu aj občianske združenie „Svätý Gorazd“. Chcem predstaviť toto občianske združenie z hľadiska jeho náplne činnosti.

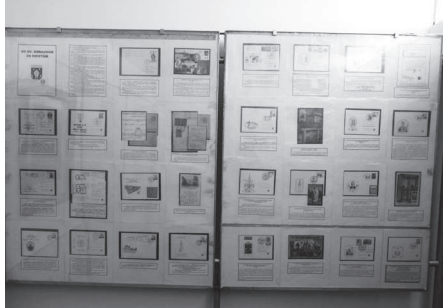
Základným cieľom je vykonávať aktivity v prospech histórie, najmä s dôrazom na pôsobenie svätého Konštantína a Metoda a ich žiakov na našom území. Podľa daných skutočností jedným z najvýznamnejších z nich bol svätý Gorazd, ktorý pravdepodobne pochádzal z Močenku a svätý Metod označil ho ako „učeného muža Vašej zeme“. Toto je dôvod prečo občianske združenie má v názve práve toto meno.

Naša súčasná spoločnosť má veľký deficit informácií práve o tomto období, v ktorom sa rodila súčasná kultúra v tom najširšom zmysle pojmu kultúra. Z deficitu informácií môže pre budúcnosť vzniknúť veľmi zložitá situácia s pohľadu mladej, nastupujúcej generácie.

Na základe spomenutých historických osobností, ich poznanie, pochopenie ich práce je nie len veľmi zaujímavé obdobie, ktoré vysvetľuje veľa historických skutočností, ale aj je odkazom, dovoľm si tvrdiť aj pre 21 storočie. Tento odkaz spája dve roviny, ktoré sa nedajú oddeliť a to je historický odkaz a kresťanstvo.

Spomenutá akcia v Piešťanoch len potvrdila, že Sv. Cyrilovi a Metodovi a ich žiakom je potrebné sa vracieť, nie len sporadicky ale žiada si to systematickú prácu, ktorú treba začať v útlom veku a v tom je nezastupiteľné miesto celého školského systému. Toto dôležité obdobie v dejinách Európy je potrebné dostať do celoživotného systému vzdelávania celej spoločnosti

Záverom chcem konštatovať že spomenutá akcia v Piešťanoch a jej dopad na prítomných len potvrdila akútnu potrebu našej skutočnosti. Prítomní si zo záujmom vypočuli dve

Filatelistická výstavka.

prednášky a tiež si prezreli malú filatelistickú výstavku, ktorá vizuálne dopĺňala myšlienky vyslovené v prednáškach. Rysuje sa spolupráca medzi OZ Svätý Gorazd a VIPA na Slovensku na poli národných dejín. Tešíme sa na ďalších účastníkov stretnutí.

Mária Behanovská

I. ročník Jarného festivalu umenia handicapovaných umelcov a detí SR

Mesto Piešťany, Slovenská agentúra na podporu zdravotne postihnutých občanov SR, nositeľka ocenenia Zlatého Otvoreného Srdca od majstra drotára, člena Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Ćadca, pána Juraja Šeríka, čestný predseda združenia herec Ján Kroner a Hotel Magnólia a.s. pripravili I. ročník Jarného festivalu umenia handicapovaných umelcov a detí SR.

Na koni prichádza čestný predseda Ján Kroner.

Mária Behanovská prebrala ocenenie z rúk Arpáda Beníka, predsedu Slovenskej agentúry na podporu zdravotne postihnutých občanov SR.

Protagonisti kultúrneho programu.

Podujatie, ktoré sa uskutočnilo 24. marca 2011 v Piešťanoch podporili aj Vidiacky parlament na Slovensku so svojimi ľudovými výrobcami umeleckých a darčkových predmetov a Občianske združenie Svätý Gorazd výstavou Cyrila a Metoda na filatelistických materiáloch.

Žilina je súčasťou projektu Magna Via

11. mája 2011 sa aj Žilina stala súčasťou projektu Magna Via ako jedna zo zastávok na historickej trase spájajúcej juhovýchodnú Európu so strednou Európou. Predseda Združenia Magna Via Doc. Ing. Jozef Húška, CSc. spoločne so žilinským primátorom Ing. Igorom Chomom slávnostne osadili dlaždicu s logom Magna via na Mariánskom námestí.

Táto transkontinentálna cesta, ktorá prechádzala od Rumunska cez Maďarsko, Ukrajinu, Slovensko až po Rakúsko, bola už v dávnych časoch legendami opradenou komunikáciou, po ktorej sa prepravovali kráľi a cisári, ale slúžila aj ako cesta obchodná či poštová. V súčasnosti má pre svoj kultúrny a historický význam ambíciu stať sa Európskou kultúrnou cestou, ktorá by zabezpečovala rozvoj cestovného ruchu, cezhraničnú spoluprácu dotknutých krajín a najmä chránila spoločné kultúrne a historické dedičstvo. Projekt Magna via združuje prevádzkovateľov cestovného ruchu ako i miest a obcí a jej snahou vytvoriť organizovaný cestovný ruch na Slovensku, propagáciu kultúrno-historických, ale aj prírodných zaujímavostí a prilákať zahraničných turistov a prostredníctvom združených zariadení zabezpečiť pohodlnú a prítiažlivú návštevu.

Slávnostné osadenie dlaždice so symbolom Magna via na Mariánskom námestí v Žiline.

Priority neštátnych lesov

Záver z programovej konferencie

Programový dokument Európskej komisie „Spoločná poľnohospodárska politika do roku 2020 – zvládnutie budúcich výziev v oblasti potravín, prírodných zdrojov a území“ stanovuje základné ciele v tejto oblasti aj pre odvetvie lesného hospodárstva. Stanovuje pri tom pre toto odvetvie základné ciele, ktoré sú v súčasnosti predmetom celoeurópskej diskusie. Táto diskusia má v roku 2011 vyústiť do prijatia právnych návrhov, ktoré budú základom pre reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky EU smerujúcej k jej väčšej vyváženej, zjednodušeniu a efektívnosti, a tým aj lepšiemu naplneniu potrieb a očakávaní občanov EU.

Sektor neštátnych lesov Slovenska ako ekonomicky životaschopné, environmentálne udržateľné a sociálne súdržné odvetvie národnej ekonomiky Slovenska má významné predpoklady prispieť k úspešnosti realizácie Spoločnej poľnohospodárskej politiky EU sa predpokladá, že vláda SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka a Ministerstvo životného prostredia budú priority stanovené v tomto programovom dokumente EU rešpektovať aj vo vzťahu k lesnému hospodárstvu a prispieť k vytvoreniu potrebných finančných rámcov pre realizáciu tých funkcií lesného hospodárstva, ktoré majú priamy dosah na zachovanie životaschopných vidieckych spoločenstiev tvoriacich miestne pracovné príležitosti, zachovanie vidieckej krajiny, zachovanie biodiverzity a zmierňovanie zmien klímy.

Nástroje na dosiahnutie týchto cieľov vo vzťahu k spoločnej pôdohospodárskej politike EU

Oblasť konkurencieschopnosti a ekonomickej životaschopnosti lesného hospodárstva

Najlepšou cestou zabezpečenia prípadne zvýšenia **Konkurencieschopnosti a ekono-**

mickej životaschopnosti lesných podnikov je dosahovanie zlepšenia využitia lesných zdrojov, ktoré je však potrebné podporiť z verejných zdrojov zameraných najmä na:

- ▶ podporu združovania neštátnych obhospodarovateľov lesa na báze odbytových organizácií producentov drevnej hmoty a podporu informačných a vzdelávacích aktivít,
- ▶ podporu obnovy poškodených lesov a ochranných a obranných opatrení v lesných porastoch ohrozených škodlivými činiteľmi a podporu rekonštrukcie poľnohospodársky nevyužívaných plôch na produktívne lesy a podporu zalesňovania spustených plôch,
- ▶ podporu budovania infraštruktúry, najmä dopravnej a vodnej a podporu nákupu ekologických technológií a využívanie informačných a komunikačných technológií,
- ▶ podporu diverzifikácie činností umožňujúcich obchodovanie s nedrevnými produktmi lesa a službami.

Oblasť životného prostredia a zmien klímy

Lesné hospodárstvo ako environmentálne odvetvie, zabezpečuje verejnoprospešné tovary a služby, ktoré nie je možné priamo zobchodovať spotrebiteľovi, vo verejnom záujme. Pre dosiahnutie **udržateľného rastu** sa

musia tieto environmentálne tovary a služby implementovať do trhového mechanizmu **cez platby paušálneho charakteru**, ktoré budú jasne a jednoducho stanovené a zamerané na podporu aktívneho obhospodarovania lesov. Prostredníctvom environmentálnych platieb nepodporovať neobhospodarovanie lesov (napr. bezzásahovosť v 5. stupni ochrany – NATURA 2000). Naopak podporu zamerať na:

- ▶ environmentálna platba za ekologické obhospodarovanie lesov a opatrenia na udržiavanie a zlepšovanie biodiverzity lesov realizovaných na dobrovoľnom princípe,
- ▶ environmentálnu platbu ako alternatívu k súčasnému neúčinnému systému kompenzácií dopadov zákonných opatrení ochrany prírody na vlastníkov lesov,
- ▶ environmentálnu platbu za zabezpečenie vodohospodárskej funkcie lesov,
- ▶ podporu projektov adaptácie lesov na klimatické zmeny,
- ▶ environmentálnu platbu za zabezpečovanie sociálno- kultúrnych funkcií lesov.

Oblasť územného rozvoja a inkluzívneho rastu

V oblasti **inkluzívneho rastu** má lesné hospodárstvo významné postavenie a výrazne ovplyvňuje územný rozvoj vidieckych oblastí. Výkon produktívnych aj neproduktívnych lesníckych služieb, dáva predpoklady na poskytovanie bezplatných sociálnych služieb (napr. rekreačná, zdravotná ap.) vidieckemu ale aj mestskému obyvateľstvu. Zároveň výkon lesníckych služieb a produkcia miestnych výrobných zdrojov pre ďalšie spracovanie vytvára predpoklady na udržanie zamestnanosti a zlepšovanie kvality života vidieckeho obyvateľstva, čím môže predchádzať nezamestnanosti a chudobe. Je nevyhnutné pokračovať v udeľovaní väčších právomocí ľuďom v miestnych oblastiach, budovaním kapacít a zlepšovaním miestnych podmienok a prepojení medzi vidieckymi a mestskými oblasťami, pričom významnú úlohu musia zohrať ekonomicky životaschopné subjekty (aj lesné), schopné poskytovať vlastné zdroje na verejné služby. Preto je potrebné zamerať sa na:

- ▶ podporu opatrenia na zameranie vyludňovania vidieka ako aj podporovať zamestnanosť formou podpory malých a stredných podnikov s dôrazom na miestne rodinné firmy,
- ▶ podporu diverzifikácie výroby smerom k nelesníckym činnostiam, najmä turistike,
- ▶ podporu komunikácie s verejnosťou s dôrazom na lesnú pedagogiku,
- ▶ podporu spolupráce všetkých aktérov vidieckeho priestoru a posilňovať ich vzájomnú koordináciu, kooperáciu a intenzívnu komunikáciu s verejnosťou a umožniť prístup LEADER k všetkým osiam PRV.

Nástroje na dosiahnutie týchto cieľov na národnej úrovni

Oblasť životného prostredia

- ▶ v legislatívnej úprave ochrany prírody v SR **nenadradzovať environmentálne funkcie lesov nad ich funkcie hospodárske a sociálne**, čo je v priamom rozpore so smernicami EK o biotopoch a vtácoch ako aj s rezolúciou III. konferencie ministrov o ochrane lesov v Európe, a v tomto zmysle prijať potrebné právne predpisy,
- ▶ rozsah ochrany prírody v SR prispôbiť štandardom Európskej únie a **nezameriavať** ochranu prírody **extenzívne iba na rozsah chránených území bez dôrazu na kvalitu ochrany a jej personálne a finančné zabezpečenie**,
- ▶ neúnosne **nezaťažovať verejné financie** z titulu ochrany prírody **nepokrytou potrebou minimálne v rozsahu 76 miliónov EUR ročne**, čo je z dlhodobého hľadiska neudržateľné,
- ▶ **ochranu prírody, ktorá je verejným záujmom, finančne zabezpečiť** tak, aby nebola v rozpore s legislatívou a dobrými mravmi a **neprenášať bremeno majetkovej ujmy minimálne vo výške 50 miliónov EUR ročne na plecía vlastníkov lesov a ostatných obyvateľov vidieka**,
- ▶ **nerozširovať rozsah chránených území na Slovensku** a splniť záväzok súčasnej vlády uvedený v programovom vyhlásení

a **prehodnotiť rozsah chránených území podľa možnosti spoločnosti a ekonomickej situácie krajiny,**

- ▶ **umožniť vlastníkom lesov prístup k finančným prostriedkom Environmentálneho fondu.**

Preto pri tvorbe nového zákona o ochrane prírody a krajiny

- ▶ Požadujeme striktné **dodržiavanie čl. 2 Smerníc** Rady ES o ochrane biotopov a vtákov a opatrenia prijaté podľa nového zákona budú brať do úvahy hospodárske, sociálne a kultúrne požiadavky a miestne charakteristiky.
- ▶ **Prioritnú funkciu pri zabezpečení verejného záujmu v ochrane prírody majú pozemky štátu v chránených územiach, vlastníci súkromných pozemkov v chránených územiach sú aktívne podnecovaní, aby sa na ochrane prírody podieľali na základe dohody so štátom pri rešpektovaní ich oprávnených hospodárskych záujmov. Na dosiahnutie tohto želateľného stavu v Slovenskej republike bude potrebné v zákone stanoviť prechodné obdobie.**
- ▶ Podporujeme legislatívne posilnenie možnosti dohody s neštátnymi vlastníkami pozemkov a zmeniť direktívny prístup štátu k vlastníkovi na konsenzuálny a partnerský s využitím nasledovných ekonomických nástrojov:
 - ▶ zámena pozemkov – možnosť zameniť pozemky súkromných vlastníkov v chránených územiach za pozemky vo vlastníctve SR mimo chránených území,
 - ▶ výkup pozemkov,
 - ▶ dlhodobý nájom pozemkov,
 - ▶ zmluvná ochrana,
 - ▶ finančná náhrada.
- ▶ Očakávame Novú Modernú zákonnú normu, ktorá bude hodná nás, Slovensko ako člena Európskeho Spoločenstva, ktorá nevykoná nadprácu v prospech jednej zo zúčastnených strán pri tvorbe spoločenskej dohody.

Oblasť konkurencieschopnosti a životaschopnosti lesného hospodárstva

- ▶ **Zriadiť rezortnú komisiu na prípravu PRV 2014-2020 za účasti zástupcov neštátnych lesníckych subjektov.**
- ▶ **vziať do úvahy skutočnosť, že opatrenia v lesnom hospodárstve sú špecifické** a vo všetkých prípadoch majú byť oddelené od poľnohospodárskych opatrení, **zjednodušiť** proces prípravy a implementácie programov podpory LH, najmä **administratívne postupy pre lepší prístup k financovaniu pre celý lesnícky sektor,**
- ▶ **podporiť a umožniť využívanie všetkých nástrojov** na podporu politik EÚ (najmä kohézna a spoločná poľnohospodárska politika) ako aj nástrojov podpory na národnej úrovni (napr. protipovodňové opatrenia), **ktoré sa dotýkajú lesného hospodárstva pre subjekty neštátneho lesníckeho sektora**
- ▶ **Prípraviť a schváliť právne predpisy, potrebné pre zabezpečenie rovnoprávného postavenia neštátnych lesov najmä v oblasti pozemkového práva a lesníckej legislatívy = pripraviť zákon o pozemkových spoločenstvách, v ktorom budú zohľadnené zásadné pripomienky neštátneho sektora a v rámci medzirezortného pripomienkového konania budú vedené korektné rokovania.**

Niekoľko úvah týkajúcich sa konzumácie kozieho mlieka

Chov kôz v SR, či už v minulosti, alebo v súčasnom období, prežíval a prežíva veľké zmeny, t.j. obdobia veľkého rozvoja, alebo pádu. Momentálne je tento stav v štádiu „neutrality“ nakoľko počty kôz, aby sme boli objektívny, ani veľmi nepoznáme. Odhaduje sa, že v SR chováme od 39 000 do 43 000 kôz. Vieme len to, že prevažná časť kôz sa chová v súkromnom sektore u tzv. drobnochovateľov. Z veľkochovov je najznámejší chov v oblasti Čadce na farme p. Janečku v Podvysokej, ktorý chová približne okolo 450 kôz. Nejaké menšie farmy sa nachádzajú v oblasti východného Slovenska a niečo na strednom Slovensku. Témou tohto príspevku však nie je posudzovanie úrovne a veľkosti stáda kôz, ale oboznámenie verejnosti s hlavným produktom pre ktorý sa kozy chovajú, a vplyv tohto produktu, čiže mlieka na výživný, ako aj zdravotný stav človeka.

Jednoznačne je treba konštatovať, že mlieko, či už materské, resp. v neskoršom štádiu vývoja človeka od prežúvavcov, zohráva kľúčovú úlohu v živote ľudí aj napriek tomu, že medzi požiadavkami na živiny sú vzhľadom na vekové skupiny pomerne veľké rozdiely. Z hľadiska nutričnej hodnoty mlieka je nevyhnutné zvýrazniť význam mlieka ako zásobárne cenných živín, najmä čo sa týka výživy detí a uvádza sa, že mlieko obsahuje minimálne 15 nevyhnutne potrebných výživných látok, ktoré významne ovplyvňujú životné pochody človeka.

Zloženie kozieho mlieka vzhľadom na obsah základných zložiek, t.j. obsahu tuku, bielkovín, sacharidov, ako aj populovín je veľmi podobné mlieku kravskému. Avšak výživná hodnota kozieho mlieka je však v porovnaní s kravským mliekom zvýšená vyšším zastúpením aminokyselín, ktoré obsahujú síru, tiež obsahuje vyššie zastúpenie vápnika, fosforu, vitamínu A a riboflavínu, ako aj mastných kyselín s krátkym reťazcom, čo súvisí so špecifickou chuťou kozieho mlieka, ako aj lepšou stráviteľnosťou kozieho tuku.

Z fyziologického hľadiska mlieko patrí medzi biologické potraviny, ktoré obsahuje mliečne proteíny (alfa S1, alfa S2, B a K – kazeín), srvátkové proteíny (a – laktalbumíny a B

– laktoglobulíny, imunoglobulíny a minerálne látky). Takéto zložky sa nachádzajú aj v kravskom mlieku, ale s tým rozdielom, že jednotlivé obsahy syntetizovaného proteínu v kozom mlieku sú odlišné. Rozdiel spočíva najmä v tom, že alfa S1 a alfa S2 kazeín sú rozdelené do štyroch skupín, na tzv. silné, stredné a slabé alely – varianty a na tzv. nulový typ. Takéto delenie je geneticky podmienené a teda závisí od plemena kôz a dedičnosti.

V porovnaní s kravským mliekom, kozie obsahuje vyššie zastúpenie niektorých esenciálnych aminokyselín (cysteín, leucín, izoleucín, valín, lyzín, tirozín, treonín) a účinok uvedených aminokyselín je nasledovný:

- ▶ cysteín, obsahuje síru a má antioxidačné vlastnosti, t.j. chráni pred voľnými radikálmi. Obsahuje látku glutation, ktorá má proti rakovinnej účinky. Spomaľuje vývin aterosklerózy, znižuje hypoglikémiu a v kombinácii s vitamínom B ochraňuje kĺby pred artritídou.
- ▶ leucín, izoleucín a valín, slúžia ako zdroje energie a pôsobia na tkanivá svalov a tiež pečene. Majú vplyv na funkciu mozgu a tiež účinkujú proti Parkinsonovej chorobe.
- ▶ lyzín je veľmi dôležitý pre rast detí a využíva sa aj pri liečbe viróz, predovšetkým pôsobí na viry herpes.

► tyrozín, je neesenciálna aminokyselina a jeho význam spočíva v tom, že je stavebným kameňom veľmi dôležitého hormónu štítnej žľazy.

► treonín – jeho nedostatok spôsobuje ukládanie tuku v pečeni a posilňuje imunitný systém.

Z vitamínov má veľký význam vitamín A, ktorý je v kozom mlieku dostatočne zastúpený, v dôsledku čoho má kozie mlieko a výrobky z neho, t.j. maslo, syry bielu farbu. Vitamíny zo skupiny B sú tiež značne zastúpené a to najmä vitamín B 2 a niacín. Kozie mlieko obsahuje v porovnaní s inými mliekami najviac stopových prvkov na organicky viazaný jód. Vyššie zastúpenie z minerálnych látok v kozom mlieku predstavuje vápnik, fosfor, horčík, chlór, mangán, draslík, ktoré sú omnoho viac zastúpené ako v kravskom mlieku. Tieto látky sú nevyhnutné pre rast a vývoj človeka a sú súčasťou trávenia, acidobázickej rovnováhy a podieľajú sa na činnosti nervstva a sú nevyhnutnou zložkou dôležitých fyziologických procesov v metabolizme človeka. Ďalšou prednosťou kozieho mlieka je aj vyšší obsah popolovín (0,85 % oproti 0,70 % kravskému mlieku), je tu tiež vysoký obsah Ca, K, Mg, P, a Cl.

Kozie mlieko obsahuje aj veľa enzýmov, ktoré priaznivo vplyvajú na trávenie (tripsín, renín, amyláza, atď.). Okrem toho má vyššie zastúpenie určitých mastných kyselín s kratším a stredným reťazcom, ktoré sú ľahko stráviteľné a môžu prechádzať priamo do krvi už zo žalúdka. Sú to predovšetkým kyselina maslová, kapriová, kaprilová, kaprínová, laurová, myristová, palmitová, olejová, linolénová, arachidová. Kyseliny kapriová, kaprilová, a kaprínová sú odvodené od latinského pomenovania kozy, nakoľko v kozom mlieku majú dominantné zastúpenie. Tieto mastné kyseliny sa už uplatňujú v humánnej medicíne proti celému radu klinickým a zdravotným ťažkostiam pri hnačkách, pri poruche metabolizmu lipidov, pri kŕmení predčasne narodených detí, pri fyzickom vyčerpaní detí, pri detskej podvýžive, pri žilových kameňoch. V poslednej dobe sa overuje pôsobenie mastných kyselín omega 3 a jej vplyv na zrážanie krvi v cievach a možnej ochrane pred infarktom. Znižujú hladinu lypoproteínov a tým

riziko arteriosklerózy, ako aj zlepšujú imunitný systém. Je predpoklad, že kozie mlieko pôsobí aj proti zhubným nádorom. Z genetického hľadiska kozie mlieko sa vyznačuje veľkou rozmanitosťou a špecifičnosťou. Je charakterizované vysokým stupňom polymorfizmu a vyznačuje sa vysokým počtom alel u alfa S 1, alfa S 2 a K – kazeínu, ktoré sa vo zvýšenej miere nachádzajú v kozom mlieku a pripisuje sa im veľký význam a vplyv na ľudský organizmus.

Existuje veľa štúdií, ktoré sa zaoberali proti alergickými účinkami kozieho mlieka na tráviaci systém človeka, avšak ktorá zložka kozieho mlieka to spôsobuje sa doposiaľ nepodarilo zistiť. Je to veľmi obtiažne, pretože tu pôsobí veľké množstvo vzájomných vzťahov medzi tráviacim aparátom človeka jeho výživou, životným prostredím v ktorom žije, stresmi a v neposlednej miere aj jeho genetickým vybavením. Pri štúdiu molekulárnej štruktúry bielkovín kozieho mlieka sa zistilo, že nielen laktoalbumín, ale aj ostatné frakcie proteínov sa líšia od bielkovín kravského mlieka. To je pravdepodobne dôvod prečo deti, ktoré neznášajú výrobky z kravského mlieka, dobre znášajú výrobky z mlieka kozieho.

Ďalšie rozsiahle výskumy potvrdili, že kozie mlieko má veľký vplyv na nervovú sústavu a jeho pravidelná konzumácia vedie k zníženiu nervozity, stresom a úzkostným stavom. Zlepšuje celkovú kondíciu, tiež imunitný systém, onemocnenia kože, pozitívne pôsobí na precitlivenosť žalúdočnej a črevnej steny, pomáha k vyliečeniu astmy. Za látku, ktorá má mať hlavný liečebný účinok bol označený Ubichon 50. Tiež sa hovorí o liečebnom účinku kozieho mlieka pri kĺbových ochoreniach. Je dokázané, že okolo 7,5 % detí je alergických na kravské mlieko, ale 60 – 70 % z nich nie je alergických na kozie mlieko. Táto skutočnosť prispela k začatiu výskumu kojeneckej a detskej výživy na báze sušeného kozieho mlieka. Výrobky zo sušeného kozieho mlieka sa vyrábajú aj u nás na farme pána Janečku v Podvysokej v okrese Čadca. Sú to výborné výrobky, ktoré sa vyvážajú v prevážnej miere do zahraničia a sú svojou cenou dostupné aj našim občanom. Je paradoxom, že ich odbyt u nás nie je až tak veľký, ako by sa predpokladalo.

U laického obyvateľstva je však určitá apatia proti konzumácii kozieho mlieka, t.j. jeho vône a tiež farbe. Bielu farbu mlieka sme už rozviedli a vôňa mlieka je závislá v prvom rade od floristického zloženia trávneho porastu, ako aj od ostatných zložiek /kôra stromov, vrbín a pod./, ktoré zvieratá niekedy konzumujú. Avšak po stránke nutričnej, najkvalitnejšie je mlieko od kôz, ktoré sa pasú na pasienkoch kde rastú rôzne druhy tráv a liečivých bylín, Je však treba aj zvýrazniť, že vôňu a kvalitu mlieka ovplyvňujú aj samotní chovatelia kôz,

t.j. ako sa o tieto starajú po stránke zdravotnej, výživnej a tiež z hľadiska ich hygienického ustajnenia. Je len samozrejme, že na kvalitu mlieka vplýva aj spôsob a najmä dodržanie hygieny pri dojení kôz.

Záverom by som ešte dodal, že nech už posudzujeme mlieko od kôz akokoľvek, je dokázané, že jeho účinky majú veľký vplyv na zdravie človeka a v minulosti boli známe prípady, že narodené detičky mali alergiu aj na mlieko vlastných matiek a podarilo sa ich zachrániť práve aplikáciou kozieho mlieka.

doc. Ing. E. Gyarmathy, CSc.

Stará mama varí a pečie

Dobré rady starých mám

Staré zemiaky stratia nepríjemnú chuť, ak ich dopoly uvaríme v slanej vode a potom dovaríme v druhej nádobe s vriacou vodou, do ktorej sme dali soľ i rascu.

Čerstvý chlieb ľahko odkrojíme, ak nôž najprv ponoríme do vriacej vody. Podobne si pomôžeme aj pri krájaní múčnikov.

Knedlíky sa pri varení neprilepia o dno, ak do nádoby vložíme tanier alebo drevenú doštičku.

Bahnitý zápach z rýb zmizne, ak ich položíme na niekoľko hodín na potlčené drevené uhlie. Ak varíme rybu vo vode, zápach odstránime tým, že dáme do nej kúsok žeravého dreveného uhlia.

Pridaním 1 kocky cukru na každý liter mlieka dosiahneme, že **sa nám mlieko pri varení nezrazí**.

Zemiaky sa nám nerozvaria, ak ich vyberieme všetky rovnako veľké, budeme ich variť v šupke a vodu dobre osolíme.

Aby sa nám tuk pri smažení nepripaloval, vhodíme doň koliesko surovej mrkvy.

Ak chceme pečeň rýchlo odblaniť, dáme ju na sito a prelejeme vriacou vodou.

Hovädziu polievku varíme vždy z čo najčerstvejšieho mäsa, z odležaného má horšiu chuť. **Odležané mäso je zase vhodnejšie na pečenie**.

Do vody, v ktorej varíme vajcia, môžeme pridať aj trochu octu – **vajcia sa nám budú ľahšie lúpať**.

Do vody, v ktorej varíme kapustu alebo karfiol, pridáme pár kvapiek citrónovej šťavy, **aby sa nám kuchynou nešíril nepríjemný zápach**.

Zemiaky ani olúpané jablká neztmavnú, ak ich ponoríme do vody, v ktorej je trochu soli alebo citrónovej šťavy.

Suchšie pečivo držíme v dobre uzavretej nádobe, do ktorej vložíme aj štvrtku jablka a z času na čas ju vymeníme za čerstvú.

Ak ste si kúpili nový hliníkový riad, nevaríte v ňom po prvý raz vodu, ale mlieko, aby nezčernal.

Aby ste ľahšie vytiahli zátku, omotajte hrdlo fľaše horúcou utierkou.

Dlhšie používaný hliníkový riad časom sčernie – vtedy však stačí, ak ho potrieme olejom rozriedeným s alkoholom v pomere 1:1.

Cestoviny správne pripravujeme tak, že ich najprv zalejeme trochou osolenej vriacej vody a až po štvrt hodine ich zalejeme zvyškom vriacej vody a necháme podľa druhu 5 až 10 minút variť. Potom ich scedíme a prelejeme studenou vodou.

Staršie zemiaky vždy varíme bez šupky a miesta, kde zemiaky začínajú klíčiť, ešte pred varením vykrojíme.

Pri obalovaní rezňov môžeme do rozšľahaného vajíčka pridať jednu až dve lyžice piva – upečená strúhanka na rezni bude ľahká a chutná.

Aby nám žltka nevyschýnala, uložíme ich v nádobke na varenie vajec tak, že ich necháme v polovici škrupiny a druhou polovicou každé z nich prikryjeme.

Mandle ľahko olúpeme, ak ich nasypeme do malého hrnčeka a necháme ich chvíľu stáť zaliate vriacou vodou.

Vo chvíli, keď mlieko začne vriť, odstavíme ho a v nádobe, v ktorej sa varilo (najlepšie v hliníkovej), ponoríme ho do väčšej nádoby so studenou vodou. Potom ho hneď habarkou speníme, uzavrieme čo najtesnejšou pokrievkou a po vychladnutí uložíme do chladničky. Takto nám dlhšie vydrží a navyše sa na ňom nevytvorí koža.

Mäso, ktoré pečieme narýchlo ako minútku, osolíme až keď je hotové. Takto sa v ňom udrží oveľa viac šťavy.

Aby sa nám hus dala dobre očistiť od zvyškov peria, prežehlíme ju, najmä miesta pod bruchom, žehličkou cez mokré plátno. Zvyšky peria a kostrnky sa potom budú dať veľmi ľahko vytrhať. Žehličku však nesmieme držať na jednom mieste príliš dlho, lebo perie by sme potom vytrhávali i s kožou a mäsom.

Kalná hovädzia polievka alebo huspenina sa stane priehľadnou, ak do varu vhodíme niekoľko čisto umytých vaječných škrupín. Škrupiny nakoniec ostanú na dne hrnca.

Ak presolíte polievku, stačí, ak do nej vhodíte kus surového zemiaka a necháte polievku ešte chvíľu vriť.

Na pripravené okorenené mäso nasypeme tesne pred pečením veľmi tenkú vrstvu práškového cukru – **pečené mäso bude mať peknú farbu a šťava dobrú chuť.**

Droždie vydrží dlhšie, ak ho zabalíme do handričky namočenej v liehu, alebo ak ho natlačíme do pohára, prikryjeme tanierikom otočíme hore dnom.

Cesnak ľahšie olúpeme, ak ho predtým nachvíľu hodíte do vriacej vody.

Ak sa šľahačka zle šľahá, nechajte ju ešte zo dve hodiny v chladničke. Na jeden liter šľahačky dávame tri polievkové lyžice práškového cukru – cukor sa v šľahačke rozpúšťa niekedy dosť pomaly a preto sa nám zdá byť málo sladká, nedajte sa však pomýliť. Ak necháme šľahačku dlhšie stáť, tekutinu, ktorá sa z nej vylúči zlejeme a zvyšok šľahačky môžeme ešte raz natuho došľahať.

Kurča pri pečení polievame nielen vodou, ale i trochou vína, zlepšíme tým jeho chuť.

Hrozienka pred použitím umyjeme, osušíme a obalíme v múke. Až potom ich použijeme do pečiva – takto pripravené neklesnú v ceste na dno.

Jaternice neprasknú a bifteky sú chutnejšie, ak ich pred pečením ponoríme do vriacej vody.

Mäso zo starších zvierat treba dať najprv udušiť – až potom ho dáme piecť.

Aby nám pri strúhaní chrenu menej slzili oči, dáme ho očistený na štvrt hodiny do vyhriatej rúry.

Pomarančová kôru vhodte na noc do umývadla s vodou – vytvorí v kúpeľni príjemnú osviežujúcu vôňu.

Opekaná slanina bude chutnejšia a chrumkavejšia, ak ju predtým namočíme do mlieka a poprášime múkou – pri pečení bude aj masť menej prskať.

Baranie mäso zbavíme neprijemnej typickej chuti, ak ho odblaníme, odstránime loj a mäso vložíme na niekoľko minút do vody, do ktorej sme pridali trochu octu. Nakoniec ho ešte studenou vodou opláchneme.

Dedina roka 2011

Ministerstvo životného prostredia SR, Slovenská agentúra životného prostredia, Spolok pre obnovu dediny, Združenie miest a obcí Slovenska vyhlasujú národnú súťaž Dedina roka 2011 o prestížny titul a reprezentanta Slovenskej republiky v súťaži o Európsku cenu obnovy dediny

Súťaže Dedina roka sa môže zúčastniť každá obec Slovenskej republiky bez štatútu mesta, ktorá dokáže prezentovať vynikajúce a príkladné aktivity a iniciatívy uskutočnené v procese obnovy dediny, v zmysle trvalo udržateľného rozvoja vidieka.

Súťaž sa nesie v duchu motta európskej súťaže, ktoré pre aktuálny ročník znie: Budúcnosti na stope. Týmto mottom chce súťaž zviditeľniť také obce a vidiecke komunity v Európe, ktoré na aktuálne výzvy súčasnosti reagujú vizionárskymi, inovatívnymi a kreatívnymi projektmi.

Obce prihlásené do súťaže môžu získať nasledovné ocenenia:

- ▶ víťaz súťaže získa **titul „Dedina roka“ a právo reprezentovať Slovenskú republiku v európskej súťaži o Európsku cenu obnovy dediny**
- ▶ ocenenie „Dedina ako hospodár“
- ▶ ocenenie „Dedina ako maľovaná“
- ▶ ocenenie „Dedina ako klenotnica“
- ▶ ocenenie „Dedina ako pospolitosť“
- ▶ ocenenie „Dedina ako partner“
- ▶ ocenenie „Dedina ako hosťiteľ“
- ▶ ocenenie „Dedina ako záhrada“
- ▶ **mimoriadna a špeciálna cena**

Vítaná obec a ocenené obce získajú vecné a finančné odmeny podľa pravidiel súťaže.

Slávnostné vyhlásenie 6. ročníka národnej súťaže Dedina roka 2011 **sa uskutoční dňa 29. júna 2011 v priestoroch Národnej rady Slovenskej republiky pri príležitosti Dňa vidieka v NR SR**, organizovaného Vidieckym parlamentom na Slovensku.

Do súťaže sa obce prihlasujú samé, impulz na prihlásenie môže dať obci ktorýkoľvek obyvateľ Slovenska.

Podrobné informácie, pravidlá súťaže a prihláška obce do súťaže Dedina roka 2011 budú vystavené na oficiálnej webovej stránke Programu obnovy dediny: www.obnovadediny.sk

Uzávierka prihlášok je 31. júla 2011

Generálny partner súťaže:
COOP Jednota Slovensko, s.d.

Organizátori súťaže:
Slovenská agentúra životného prostredia

a COOP Jednota Slovensko, s.d.

Partnerské organizácie:
Vidiecky parlament na Slovensku
Agentúra pre rozvoj vidieka
Slovenská agentúra pre cestovný ruch
Národné osvetové centrum
Spoločnosť pre záhradnú a krajinnú tvorbu

Projekt „Rozvoj ľudských zdrojov Občianskeho združenia VIPA“

Otvorenie IKT vzdelávania

S realizáciou tohto projektu začalo OZ VIPA na Slovensku od júla 2010. Cieľom projektu je zvýšiť úroveň kvality ľudských zdrojov prostredníctvom inovatívneho a odborného vzdelávania. Účastníci vzdelávania už absolvovali školenia „Vidiecky cestový ruch“ a „Kultúrne dedičstvo“. Následne sme začali s jazykovým vzdelávaním v anglickom a nemeckom jazyku, kde sa účastníci vyučovali modernou formou vzdelávania – prostredníctvom e-learningového portálu. Ten im umožňuje pohodlné prihlásenie sa z prostredia domova a každý účastník si mohol zvoliť vlastné tempo, ktoré zohľadňuje ich individuálne možnosti.

Účastníci školenia Zvládanie stresu pod vedením prednášateľa Karola Heriana.

O d mája tohto roku naši účastníci absolvujú vzdelávanie zamerané na „Komunikačné a prezentačné zručnosti“, kde sa mohli dozvedieť a zároveň si aj prakticky trénovali komunikačné zručnosti, zvládanie stresu, riešenie konfliktov, manažment času a teambuilding pod vedením skúseného školiteľa mákkých zručností Ing. Karola Heriana, PhD. Prípravnú fázu tvorby reálneho projektu na získanie finančných prostriedkov pre OZ VIPA majú za sebou účastníci školenia Projektový manažment s Ing. Anežkou Morongovou, ktorá veľmi zrozumiteľným spôsobom podala účastníkom najdôležitejšie informácie

k tvorbe a manažovaniu projektov rôzneho druhu. S Mgr. Zdenkou Čalekovou na školení Psychológia dobrovoľníka, získali účastníci informácie o manažmente dobrovoľníkov a v rámci psychológie si otestovali svoj temperament. O zvykoch a tradíciách rôznych krajín sa dozvedeli na vzdelávacom kurze Multikulturné zručnosti. Vzdelávacie kurzy sa konali v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici na Lazovnej ulici.

V rovnakých priestoroch sa 28. júna 2011 začína posledný blok vzdelávania zameraný na informačno-komunikačné technológie, ktorý sa skončí vo februári 2012. Obsahom

týchto školení sú všetky dôležité počítačové programy každodenného využitia (Word, Excel, Access, Power Point), taktiež k dnešnej dobe neodmysliteľná práca s internetom, ale tiež aj dôležitá informačná bezpečnosť a správa súborov a kontaktov. Školenia budú pod vedením Mgr. Kataríny Očovskej, učiteľky odborných predmetov informatika a matematika. Školenia sú určené pre členov OZ Vidiecky parlament na Slovensku, preto v prípade záujmu o tieto školenia kontaktujte kanceláriu OZ VIPA.

Harmonogram IKT školení

Základy IKT (informačno-komunikačné technológie)

12. 07. 2011 Základy IKT

19. 07. 2011 Práca s PC a správa súborov

09. 08. 2011 Textový editor (Word)

16. 08. 2011 Tabuľkový kalkulačtor (Excel)

23. 08. 2011 Tabuľkový kalkulačtor (Excel)

30. 08. 2011 Databázy (Access)

06. 09. 2011 Elektronická prezentácia (Power Point)

20. 09. 2011 Práca s internetom

27. 09. 2011 Práca s internetom

04. 10. 2011 Správa kontaktov a úloh

11. 10. 2011 Správa kontaktov a úloh

18. 10. 2011 Informačná bezpečnosť

25. 10. 2011 Informačná bezpečnosť

07. 02. 2012 CMS e-learning

14. 02. 2012 CMS e-learning

Mária Behanovská

Súťaž Vidiecka žena roka – „ Líderka roka 2011“

Je veľa žien, ktoré svojou prítomnosťou v prostredí, v ktorom pôsobia, kde žijú, robia život krajším. Určite sa o to veľmi snažia. Niektoré majú svoju rodinu, deti a domácnosť. Sú to napríklad dôchodkyne, ktoré by sa mohli už len venovať a tešiť sa zo svojich vnúčat. Ony však popri tom stíhajú rôzne iné aktivity. Patria sem mamičky na materskej dovolenke, slobodné ženy bez rodiny, starostky, úradníčky, živnostníčky alebo ženy, ktoré sú zamestnané v najrôznejších oblastiach. Berieme ich ako samozrejmosť – sú to naše susedky, mamy, kolegyne. Ale to, čo pre svoje okolie a komunitu robia, nie je samozrejmosťou. Robia to vo svojom voľnom čase, na úkor svojej rodiny, dobrovoľne.

Stretávame ich takmer na všetkých kultúrnych alebo športových akciách v obci. Sú tam, kde sa konajú výstavy. Venujú sa deťom v rámci ich mimoškolenských aktivít. Záleží im na tom, aby sa ľudia neuzatvárali pred ostatnými, aby sa stretávali a aby „obec žila“. Sú pre svoje okolie zdrojom

energie, dobrých nápadov. Šíria dobrú náladu, inšpirujú ostatných.

Preto sme chceme v rámci osláv Svetového dňa vidieckych žien 15. októbra aspoň touto formou (vyhlásením súťaže) odmeniť, morálne oceniť a podporiť vidiecke ženy – líderky a upozorniť na ich výnimočnosť.

Bude nám potešením, keď sa Vy alebo vaša organizácia pridá k nám a spoločnými silami a finančnými prostriedkami vzdáme úctu k ženám a zorganizujeme spoločensko – reprezentatívny večer – vyhlásenie výsledkov súťaže.

Nominovaná mohla byť žena, ktorá:

- ▶ svoj voľný čas venuje aktivitám v rôznych oblastiach verejného života vo svojej komunite – obci, časti obce, mikroregiónie, zastupiteľstve
- ▶ je uznávanou osobnosťou – „líderkou“

Kategórie, v rámci ktorých mohli byť podané nominácie:

- ▶ **žena – aktivistka:** pôsobiaca v 3. sektore (miestna organizácia, združenie, klub)
- ▶ **žena – vo verejnej správe a v politike:** pôsobiaca v miestnej politike (starostka, členka miestneho zastupiteľstva,
- ▶ **žena – podnikateľka:** svoje podnikateľské aktivity realizuje na vidieku, sprostredkováva zamestnanie, vytvára pracovné príležitosti, zviditeľňuje obec a prepája komunitný rozvoj s ekonomickým rozvojom podniká na vidieku
- ▶ **žena – remeselníčka:** ovláda remeslo a odovzdáva ho mladej generácii
- ▶ **žena – lesníčka**

Ako poznáte líderku:

- ▶ chce byť užitočná nielen svojej rodine, ale aj svojim spoluobčanom
- ▶ svoj nepokoj mení na veci prospešné okoliu
- ▶ aktivizuje ľudí okolo seba a spolu robia verejnoprospešné aktivity
- ▶ je magnetom – majákom – ťahúňom pre ďalšie nespokojné povahy
- ▶ prináša nové veci – postupy – myšlienky
- ▶ s jej pomocou sa život komunity (obce, sídliska, regiónu...) mení k lepšiemu
- ▶ jej aktivita posúva komunitu dopredu propaguje slovenské ľudové remeslo

Súťaž v SR sa organizujeme od roku 2002 v spolupráci s rôznymi organizáciami po celom území Slovenska.

Ako vznikol Svetový deň vidieckych žien?

Táto myšlienka sa zrodila spontánne počas Pekingskej konferencie v roku 1995, venovanej problematike žien, na podnet zástupcov niekoľkých medzinárodných mimovládnych organizácií. Organizácia spojených národov prostredníctvom jednej zo svojich agentúr – FAO (Food and agriculture organization) vyhlásila 15. október za Svetový deň vidieckych žien (World Rural Women 's Day).

Od roku 1997 sa každoročne pod záštitou Nadácie „World Women Summit Foundation“ konajú rôzne aktivity a podujatia zamerané na posilnenie postavenia a vzdelania vidieckych žien vo viac ako 100 krajinách po celom svete. Ženy tvoria viac ako štvrtinu celkovej svetovej populácie. 500 miliónov žien žije pod hranicou chudoby vo vidieckych oblastiach. Ženy vykonávajú viac ako 50% pracovnej sily a vykonávajú viac ako 30% poľnohospodárskych prác v priemyselných krajinách sveta.

Organizátori súťaže

VIDIECKY PARLAMENT
NA SLOVENSKU

Slovenská lesnícka komora Zvolen

Prihlášku do súťaže nájdete na zadnej strane obálky tohto čísla Nášho vidieka.

Prihláška do súťaže Vidiecka žena – Líderka roka 2011

Údaje o žene, ktorú nominujem do súťaže		Údaje o osobe, ktorá zasiela prihlášku	
Meno a priezvisko:		Meno a priezvisko:	
Adresa:	Telefón/e-mail	Adresa:	Telefón/e-mail
Kategória nominácie: ☐ žena – aktivistka ☐ žena – politička ☐ žena – podnikateľka – pôsobiaca na vidieku ☐ žena – remeselníčka – tradičné slovenské ľudové remeslo ☐ žena – lesníčka			
Vek:	Počet detí:	Vzťah k osobe, ktorú nominujem do súťaže (rodina, sestra, kolega...):	
Povolanie:	Záľuby:		
Prečo ju navrhujem (uveďte KONKRÉTNE aktivity, v čom a ako sa angažuje, čím sa zaoberá, aké úspechy dosiahla). Vyberte len tie najpodstatnejšie, ktoré sú z Vášho pohľadu jedinečné, výnimočné a odôvodnite (napríklad: dosah na miestnu komunitu..... v rozsahu max. jednej strany)			

 bodka na záver

Žiadny cieľ nie je tak vysoký, aby ospravedlnil nečestné metódy. [Albert Einstein]